

Apocalipsis o Revelacion a San Juan

Juan qui Jesucristó jahuë bo yoanina

¹ Jahuë Cristo qui naa ë quënëhai ca jahuë bo pari Diós jismaniquë, noqui, naa jahuë yonati bo ja yoano iquish na. Basima ca ixëti nori ca jahuë bo noqui cahëmacatsi quiha. Jasca, noqui cahëmacatsi quiha jahuë Cristo ri. Jatsi jahuë ángel ë qui Jesucristó raaqué naa jahuë bo cahëmati. ² Jatsi jatiroha ca ë jisi ca ë quënëqué. Quënepama tsi Dios Chani, Jesucristo Chani, tihí caba Chani tsi xo naa ë quënëhaina iquia. Noqui parayamacani quiha. Jabija ca tsi xo naa ra. ³ Jasca, shomahua-hacaxëhi quiha naa Chani tsayahai cato. Jasca, shomahuahacaxëhi quiha ë quënëha ca chani nichahai cato, nëá ca yoba chahahuapihi na. Tsayacahuë. Tsëquëti basima tsi xo naa ixëti nori ca jahuë bo iquia ra.

Siete ca iglesia bo qui Juan carta raahacanina

⁴ Jabi naa carta raati ibo ca Juan ca ëa xo naa. Asia maí ca siete ca iglesia bo qui naa chani raaquia. Jasca, noba oquë-oquëria ca Diós mato shomahuano. Mato ja ranihuano. I-ipaonish ca, jaboqui nori ca, i-ixëhai ca Ibo-iboria tsi xo naa ra. Jasca, jahuë trono bësojo cató ca Espíritu Santó mato shomahuano, naa siete ca jabi bo jaya-jayaria cato. ⁵ Jasca, Jesucristó mato chamahuano jaa ri. Dios Chani jisiquimati Ibo-iboria tsi xo naa. Jasca, jariapari ca bësotëquënish ca tsi xo

toa noba Ibo ra. Jatiroha ca maí ca chama-chamaria bo oquë-oquëria xo. Ja tsi xo toa no oquë-oquëhuahaina. Noqui noi-noiriahi quiha. Noihax no bax ja rësoniquë jocha quima noqui paquëmaxëna. ⁶ Jasca, chama bo, arati ibo-iboria bo, tihi cabو noqui ja manëmariquë, jahuë Dios, naa jahuë Jahëpa yoi bax no yonocono iquish na. Jatsi oquë-oquëhuahacaxëti xo noba Cristo ra. I-ipaoxëti xo jahuë chama ra. Jaha tsi xo. ⁷ Cristo tsi xo toa tsëmo ó ca joxëhaina. Ja jono tsi tsayayocaxëcani quiha jatiroha cabو. Tsaya-caxëcani quiha jodiobo ri, naa Jesu acanish cabо. Jatsi aracaxëcani quiha maí ca carayanabo tëquë, jahuë copi qui raquëhi na. Parayamaquia. Toca tsi ixëhi quiha è yoahaina ra. Jaha tsi xo.

⁸ “Jahuë chitahë, jahuë rëso, tihi ca ëa xo naa ra” ii quiha noba Ibo Dios. Toca tsi chanihi quiha naa i-ipaonish ca, jaboqui nori ca, i-ixëhai ca Ibo-iboria. Noba Chama-chamaria tsi xo naa iquia.

⁹ Mabë xatë ca Juan ca ëa xo naa. Ibo iqui tsi mato bëta xo tënëquia ëa ri. Jasca, mato bëta xo tsi yonaxëquia ëa ri Diós yonahai cato xo na. Tënëhi tsi yosanayamaqui noa ra. Jabi naa Patmos icanai ca témisco qui è raahacani quiha racati rë, Dios Chani, Jesú anina, tihi cabو è yoani quëshpi na. ¹⁰ Néa ca tsi Iboba barí tsi Espíritu Santó ëa ibohuaquë. Jatsi noho casojó ca jamë ca joi è nicaquë. Chamaxëniria ca joi ja iqui quiha è nicahana; naa trompeta jascaria cato. ¹¹ Jatsi è qui joi nëcaquë:

—Huësti ca libro ó tsi mi quënëxëti xo mi tsayahai ca yoati na. Quënëxo tsi siete ca iglesiá ca chahahuacanaibo qui naa Chani raahuë, naa Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis,

Filadelfia, Laodicea. Tihi ca iglesia bo qui naa chani raahuë –i ë qui joi quë.

¹² Nicahax ë chihoriquë ë qui chanihai ca jissxëna. Chihorixo tsi vela acha cabو, naa siete ca candelero icanaí ca ë jisquë. Oro ca ja icani quiha. ¹³ Toa candelero bo naxéréquë ó ca Jesujisiria ca ë jisquë. “Nohiria Baqué” ja quënahacaha quiha. Jasca, têtëcaria jahuë sahuëti iqui quiha. Oro ca shitaramëti sahuë ja iqui quiha. ¹⁴ Jahuë mapó ca boo joxoria iqui quiha, naa joxoria ca huaxmë jisiria cato. Jasca quiha jahuë bëro ri; chihi rëxquëria ca iqui quiha. ¹⁵ Jasca quiha jahuë tahë bo ri bajrahaina. Chihi quima bichiquihax ca bajratiaria ca bronce metal jascaria jahuë tahë iqui quiha. Jasca, pao boxtoro pacotsa jascaria jahuë joi iqui quiha. ¹⁶ Jahuë mënëcaya ca mëquënë tsi siete ca huishti bo acha ja iqui quiha. Jahuë jana quima tséquëhi iqui quiha rabë ca quëno jaya ca manë têtëcaria. Jasca, bari bajrahai jascaria jahuë bëmana iqui quiha. Tihi ca tsi ë jisquë tsayaxo na.

¹⁷ Tsayahax mai qui ë paquëquë. Bësoyama ca jascaria ë iquë ra. Jatsi jahuë mëquë mënëcayá tsi ëa ja motsaquë.

—Raquëyamahuë. Jahuë chitahë, jahuë rëso, tihi ca ëa xo naa. Ea ti tsi xo toa Bësotí Ibo-iboria. ¹⁸ E rësoniquë. Jama, tsayapa. Jaboqui bëso xo ëa ra. Bëso-bësopahai ca ëa xo naa ra. Ea roha tsi xo toa namëti chama jaya cato. Ea roha tsi xo toa rësonish cabو iti caiti llave jaya cato ra. ¹⁹ Jatsi mi tsayahana, mi tsayaxëhaina, jasca, toa ixëti nori ca jahuë bo, tihi cabو mi quëno. ²⁰ Jabi noho mënëcayá ca mëquënë ca huishti bo, jasca,

toa siete ca candelero bo, tihi cabو yoati nohiria bá cahëyamani quiha. Jato qui bërohuahama ja ini quiha. Jama, jaboqui mi bax bërohuaxëquia, ja cahëcano iquish na. Nicapa: Siete ca huishti bo tsi xo toa siete ca iglesia bo obësocanaibo. Jatsi toa siete ca candelero bo tsi xo toa iglesia yoi bo ri.

2

Efesó ca chahahuacanaibo qui Dios Chani raa-hacanina

¹ Efesó ca chahahuacanaibo obëso ca qui naa chani quënëhuë. “Ea ti tsi xo toa chani mato qui raati ibo-iboria, naa siete ca huishti bo jahuë mënëcayá ca mëquënë tsi acha cato. Chaniquia ra, naa oro ca candelero bo naxérëquë ó tsi nii cato. ² E bax ma ani ca yonoco cahëquia ra. Yonocopama tsi ma yosanayamaniquë ra. Jasca, mato qui yoi ini quiha toa jochahuaxëni ca nohiria bo. Jasca, mato qui bëcani quiha toa mahitsa ca Dios Chani yoacanaibo, ‘Dios Chani yoati ibo bo xo noa’ iquina. Jatsi jia tsi toa paracanaibo ma tanamaniquë ja quiacanai ca jismaxëna. ³ Jasca, ma shinapëniniquë. Ea iqui tsi tënëpama tsi ma yosanaya-maniquë iquia. Tihi ca tsi cahëquia mato yoati na. ⁴ Jama, tobi xo toa huësti ca yoi cato rë. Rëquë ó tsi ëa ma noiyoipaoniquë. Jama jaboqui mahitsa tsi xo toa ma noihaina rë. ⁵ Shinaparicana. Nëama tsi xo toa ma paquëhana. Anomaria i-ipaoni quiha ma noihaina iquia. Jama, jaboqui ëa basi xo mato rë. Jatsi mato jocha quima casocana iquia ra. Ma ani jascaria ma atëquëno. Ma tocapiyamano tsi mëri tsi joxëquia mato iti ó ca candelero mëbixëna. Jatsi yamaxëhi quiha ë bax ma yonocoxëhaina ra.

6 Jatsi quiniacaxëcahuë. Jari shoma xo mato ra. Mahitsa ca Dios qui aracanaibo, naa nicolaítabo icanai cabو qui ma shinapëniyama-niquë ra. Jénima quiha. Ja acanai ca tahëhax jato qui caxaquia éa ri. **7** Toca tsi iglesia bo qui chanihi quiha Espíritu Santo ra. Jatsi nicacana pahoqui quini jaya cabá. Premio axëquia ra bëbocanaibo qui. Dios mana ca iti-itiria ca jihui bimi, naa “Bësomati Jihui” icanai ca bimi jato pimaxëquia. Jatsi bëso-bësopaocaxëcani quiha ra”.

Esmirná ca chahahuacanaibo qui Dios Chani raahacanina

8 ‘Esmirná ca chahahuacanaibo obëso ca qui naa chani quënëhuë. “Ea ti tsi xo toa chani raati ibo, naa jahuë chitahë, jahuë rëso, tihi cabø nori cato. Rësonish ca bësotëquënish ca éa xo naa ra. Jabi é yoacatsai ca tsi xo naa: **9** Jatiroha ca cahëquia ra mato yoati na. Anomaria ini quiha ma tënëhaina. Noitiria xo mato; jama, rico yoi bo ma nori iquia. Jasca, tobi xo toa mato osacanaibo rë, naa ‘Jodio yoi bo xo noa’ icanabo; Dios xocobo jaca nomari ra. Satanás maxo ó ca xo toa bo iquia. **10** Jabi mato tënëmapaimaria xo Dios cahëyamacanaibo. Tocajacano tsi ma raquëyamano. Preso qui mato huësti huësti ca nanëxëhi quiha Satanás, mato tanamaxëna. Diez ca bari no tsi tënëxëqui mato iquia. E quima casoyamacana, mato ja acasno ri. Tocapimano tsi premio jia ca mato qui axëquia. Mato bëso-bësopaomaxëquia ra. **11** Toca tsi iglesia bo qui chanihi quiha Espíritu Santo ra. Jatsi nicacana pahoqui quini jaya cabá. Raquëyamariacaxëcani

quiha toa bëbocanaibo, Dios quima jochacanaibo aquëquëmahacaxëquë no”.

Pergamó ca chahahuacanaibo obëso ca qui Dios Chani raahacanina

¹² ‘Pergamó ca chahahuacanaibo obëso ca qui naa chani quënëhuë. “Ea ti tsi xo naa chani raati ibo-iboria, naa rabë ca quëno jaya ca manë jaya cato. ¹³ Jatiroha ca cahëhai ca ëa xo naa. Satanás yonahai cato ó tsi racaqui mato rë. Jasca, jia tsi xo toa ë qui ma chitimiyoihaina iquia. Jabi noho Chani yoanish ca Antipas namëhacaquë ri tsi ë quima ma casoyamaniquë ra. Mato yacata ax tsi naa Satanás bësohai cato ax tsi ja namëhacani quiha. Tihi ca tsi cahëquia mato yoati na. ¹⁴ Jama, tobi xo toa huësti huësti ca ë qui yoi cato. Mato ó tsi xo toa Balaam yoba banahuacanaibo rë. Jabi chama Balac qui yoba yoi Balaam yamabá ani quiha pë, Israél cabو jochamaxëna. Toatiyá tsi ídolo bo qui acakanish ca nami piti, carayana ca yoxa bo ya rabénati, tihi ca tsi Israel cabو ja jabimani quiha ra. ¹⁵ Jasca, mato ó tsi xo toa nicolaítaba yoba, rë, naa yoba yoi ca ó quëëcanabo. Anoma quiha. ¹⁶ Jatsi mato jocha quima ë quiri bësocana iquia. Ma tocapiyamano tsi méri tsi mato qui caxëquia. Caxo toa nohiria bo axëquia ra noho jana ó ca huajahai ca rabë ca quëno jaya ca manë no ra. ¹⁷ Toca tsi iglesia bo qui chaníhi quiha Espíritu Santo ra. Jatsi nicacana pahoqui quina jaya cabá. Premio axëquia bëbocanaibo qui. Mana ca mapari jato pimaxëquia. Jasca, jato qui huësti ca maxax joxo ca axëquia. Toa maxax ó tsi

quënëhacaxëhi quiha jato janë paxa cabو. Toa janë paxa ca cahëxëhi quiha maxax ibo roha”.

Tiatirá ca chahahuacanaibo qui Dios Chani raa-hacanina

¹⁸ ‘Tiatirá ca chahahuacanaibo obëso ca qui naa chani quënëhuë. “Dios baqué tsi xo naa chani raati ibo, naa chihi rëxquëria ca bëro jaya cato. Chaniquia, naa bajratiaria ca bronce metal jascaria ca tahë jaya cato. ¹⁹ Jatiroha ca cahëquia mato yoati na. Huëstima tsi xo toa jia ca ma anina. Jasca jia tsi xo Dios, nohiria bo, tihi cabو ma noihibaina. E qui jia tsi xo ma chitimihaina. Jia tsi xo ma yosanayamahai ri. Jasca, jaboqui oquë tsi acasqui mato ra. Tihi ca jia ca jahuë bo cahëquia mato yoati na. ²⁰ Jama, tobi xo toa huësti huësti ca ë qui yoi cato rë. Nicacahuë. Mato ó tsi xo toa jochahuaxëni ca yoxa Jezabel jasca cato. Toa yoxa tënëqui mato rë. Anoma xo jahuë chani ra. ‘Dios Chani yoahai ca ëa xo naa’ ii quiha pë, yoiria ca ja jabimahai ca nori. Yoi ca chotahaina, ídolo bo qui acakanish ca jahuë bo pihaina, tihi ca tsi noho yonati bo jabimahi quiha pë. ²¹ Toa yoxa qui xaba ë aniquë jahuë jocha quima ja casono iquish na. Jahuë jocha jisbëriacasyama xo ra. Jahuë jabi quiha. ²² Ja tsi xo toa jaboqui naa yoxa iquimaxëquia jahuë oxati ó no. Jasca, jahuë pëhi acanaibo ri tënëmaxëquia. Toa yoxa quima pi ja casoyamacano tsi tocaxëquia jato qui. Jatsi tënëriacaxëcani quiha jato ri. ²³ Jasca, jahuë xocobo, naa jahuë yoba nicacanaibo quëyoxëquia ra. Tocahëno tsi ëa cahëyoicaxëcani quiha jatiroha ca

iglesiá ca chahahuacanaibo. Jatsi nohiria bá shinahai ca tēquë naispihai ca ë nori ca cahëcaxëcaqui. Jatiroha ca nohiria bo copixëquia ra, ja acanai ca quëshpi na. ²⁴ Jama, tobi xo mato Tiatira ó ca nohiria huëtsa bo, naa toa yoxa yoba yoi biyamacanaibo. Toa Satanás yoba-yobaria jabiymaqui mato ra. Jénima quiha. Jaboqui yama tsi xo toa yoba huëtsa mato qui ë acatsaina. ²⁵ Ma jaya ca yoba roha ma chahahuariano ëa manaquí na. Jaha bësopa. Joquia ra. ²⁶ Cahëxo tsi bëbocanaibo, naa jahuë rëso qui yonococanaibo qui yonati chama axëquia. Jatsi maí ca nohiria bo yonacaxëcani quiha. ²⁷ Jabi toa yonati chama noho Jahëpá ë qui ani quiha. Jato ë mëbihai ca iqui tsi coshixëhi quiha toa maí ca nohiria bo ja yonacanaina ra. Maí ca nohiria bo naxërëquë ó ca jochahuaxëni cabو choshacaxëcani quiha, naa chomo choshahacahai jascaria. ²⁸ Jasca, jato qui oquë axëquia, naa huishti bëro shini oquë jascaria cato. ²⁹ Toca tsi iglesia bo qui chanihi quiha Espíritu Santo ra. Jatsi nicacana pahoqui quini jaya cabá”.

3

Sardís ca chahahuacanaibo qui Dios Chani raa-hacahaina

¹ ‘Sardís ca chahahuacanaibo obëso ca qui naa chani quënëhuë. “Ea ti tsi xo naa Chani raati ibo, naa Dios siete ca jabi-jabiria bo jaya ca Espíritu Santo jaya cato. Chaniquia, naa siete ca huishti bo acha cato. E yoacatsai ca tsi xo naa: Jatiroha ca cahëquia mato yoati na. Dios bax ariacanaibo ma

nori ca quëscahuacani quiha nohiria bo pë, mahitsa ma nori. ² Jatsi bëpëquëcana. Jatipaima xo mato mëstë ca jabi jiaxëni cato rë. Toa jabi chahahuacana. Jasca, mato tsayapama tsi yama tsi xo toa jia-jiaria ca ma acaina iquia. ¿Jënhuariahax, ‘Jia tsi xo ma acaina’ i mato qui noho Dios na? Mahitsa tsi xo iquia. ³ Jariapari ca ó ca ma jabihuahacani ca yoba chahahuacana. Toa yoba nicacana. Jasca, mato jocha quima Dios quiri bësocana. Bëpëquëyamapimano tsi méri tsi mato qui caxëquia. Yomaxëni ca johai ca jascaria tsi mato qui joxëquia. Toa hora ó pasoyama-xëqui mato. Toa hora yoayamaxëquia. ⁴ Jama, tobi xo toa Sardis ó ca huësti huësti ca yosihuahama ca jabi jaya cabo. Chëquëhuahama ca raiti jayaria cabo jascaria ca xo. E bëta bohocaxëcani quiha naa nohiria ra mëstëxëni jaca nori quëshpi na. Raiti joxo ca sahuëcaxëcani quiha. ⁵ Jasca, toca tsi sahuëmahacacaxëcani quiha bëbocanaibo ri. Jasca, jato janë bo, naa bësocanaiba libro ó ca quënëni ca janë bo masayamaxëquia. Jama, noho Jahëpa, jahuë ángel bo, tihi cabo bësojo xo tsi jato janë yoaxëquia ra, ‘Nohó-nabo xo naa’ iquiina. ⁶ Toca tsi iglesia bo qui chanihi quiha Espíritu Santo ra. Jatsi nicacana pahoqui quini jaya cabá”.

Filadelfiá ca chahahuacanaibo qui Dios Chani raahacahaina

⁷ ‘Filadelfiá ca chahahuacanaibo obëso ca qui naa chani quënëhuë. “Ea ti tsi xo naa Chani raati ibo, naa mëstëxëni ca parayamahai cato. Chaniquia, naa Diós otohai ca qui jicoti llave jaya cato. David yamaba llave jascaria quiha. Jabi

caiti ë japëcano tsi yama tsi xo toa nohiria huëtsá toa caiti japahaina ra. Jasca, ë japano tsi yama tsi xo toa japécahaina. ⁸ Jabi jatiroha ca cahëquia mato yoati na. Tsayacahuë. Mato bësojó tsi caiti ë japëcaquë. Yama tsi xo toa caiti japahaina ra. Jasca, iriama tsi xo toa Dios yonoco ma acatsaina iquia. Coshiriayama xo mato rë. Jama, noho yoba nicayoicasqui mato ra. Jëníma quiha. Jasca, yama tsi xo toa ë quima casocanaibo mato ó no. ⁹ Nicacahuë. Tobi xo toa mato pasomaha ca mahitsa ca jodiobo. ‘Jodiobo yoi xo noa’ icani quiha pë; quiaxëni cabo jaca nori. Satanás maxo ó cabو ca xo. Mato tahë ó tsi jato mënimaxëquia. Mënihax, ‘Mato noi-noiriahí quiha Dios ra’ i mato qui caxëcani quiha ra. ¹⁰ Jasca, jia tsi xo toa noho yoba bo ma chahahuahaina iquia. Ma yosanaya-maniquë. Ja iqui tsi mato otoxëquia, maí ca nohiria bo qui tënëtiya joxëquë no. Toatiyá tsi tanamahacacaxëcani quiha maí ca bësocanai ca nohiria ra. ¹¹ Jatsi quiniacaxëcahuë. Cati basima xo ëa ra. Ma jaya ca jahuë bo achariacana, mato premio jia ca tsohuëcaracá mato quima mëbiyamano iquish na. ¹² Premio axëquia ra bëbocanaibo qui. Noho Dios arati xobo ó ca iti jato qui axëquia. Toá tsi chinichiti jascaria icaxëcani quiha. Toca tsi Dios iti ó tsi i-ipaocaxëcani quiha ra. Jasca, jato ó tsi noho Dios janë, noho Dios yacata janë, noho janë paxa yoi cato, tihi cabو quënëxëquia jato ó no. Jabi toa Dios yaca-yacaria tsi xo toa Jerusalén paxa cato, naa Dios quima ax mai qui botëxëhai cato. ¹³ Nëca tsi iglesia bo qui chanihi quiha Espíritu Santo. Jatsi nicacana pahoqui quini jaya cabá”.

*Laodiceá ca chahahuacanaibo qui Dios Chani
raahacahaina*

¹⁴ 'Laodiceá ca chahahuacanaibo obëso ca qui naa chani quënëhuë. "Ea ti tsi xo naa Chani raati ibo-iboria, naa jabija ca yoati ibo-iboria. Parayamahai ca éa xo naa ra. Jasca, Diós nëhoahuani ca jahuë bo chitahëhuati ibo-iboria ca éa xo naa ra. E yoacatsai ca tsi xo naa: ¹⁵ Jatiroha ca cahëquia mato yoati na. Dios Chani pasomahama xo mato iquia; jasca Dios Chani noiyoihai cabo ma nomari. Matsi ma xo mato; itsis ri ma nomari rë. ¹⁶ Jishopë. Mato tsi xo huaha roha. Anoma quiha. Ja iqui tsi noho jana quima mato michoxëquia ra. ¹⁷ Jasca, 'Rico xo noa. Anomaria tsi xo noba parata ra. Narisyamahai ca noqui xo naa' tihi ca tsi iqui mato pë. Jënimä ca ma nori ca quëscahuaqui mato rë, noitiria ca ma nori. Bëco xo mato ra. Jasca, tsoboco ca ma nori ca cahëyamaqui mato rë. ¹⁸ Jatsi quiniacaxëcahuë. Jariapari tsi noho yoba-yobaria bicahuë. Chihí tsi rohahuahacani ca oro jascaria xo noho yoba ra. Bichí tsi ricoricia ca manëyoixëqui mato. Jasca, bérabiria tsi xo toa ma yoyohaina iquia. Tsoboco ca jascaria xo mato rë. Jatsi raiti joxo, naa jabi mëstë ca bicana. Bixo sahuëcana jianaxëna. Jasca, jabija ca taisyamaqui mato iquia, bëco ma nori iqui na. Jatsi bëro chëxati bicahuë taisyoixëna. Tihi ca tsi xo toa é yoacatsaina ra. ¹⁹ Ea ti tsi xo toa é noicaniba raahacaina. Jato yobaquia ra jato noiquí na. Jatsi quiniacaxëcahuë. Mato jocha quima ma bësono ra. ²⁰ Tsayacapa. Caiti ó tsi niiquia. Toa xo tsi quënaquia. Tsohuëcaracá noho joi nicano tsi é bax pi caiti ja japëcano tsi jicoxëquia. Jico-

hax ja bëta oriquixëquia. Jatsi oriquibëquinaxëqui noa. ²¹ Jasca, premio axëquia bëbocanaibo qui. Noho yonati chama jato bëta xatënaxëquia. Jatsi noho trono ó tsi jato tsahomaxëquia ë bëta xo ja yonacano. Jabi bëboxo tsi noho iti ë biniquë ëa ri, noho Jahëpa trono ó cato. ²² Nëca tsi iglesia qui chaníhi quiha Espíritu Santo. Jatsi nicacana pahoqui quini jaya cabá. Jabi tihi ca tsi xo toa Ibobá ë qui yoahana".

4

Naipá ca trono

¹ Naa quirëquë ë tsayatëquëquë. Toá tsi ëa bësojó iqui quiha naipá ca japëcahaca ca caiti. Tobi iqui quiha toa jasca ca joi-joiria, naa trompeta pacotsa jascaria. E qui ja nëcaha quiha:

—Nëá tsi inahuë. Jahuëcara mia jismacasquia, naa ixéti nori ca rëquë ca joxëhai ca jahuë bo — iquiina.

² Jatsi Espíritu Santó ëa ibohuatapiquë. Ea bësojó tsi nii iqui quiha naipá ca tronoria. Jahá tsaho tsohuëcara iqui quiha. ³ Anomaria jahuë jaria iqui quiha, naa bajrahai ca maxaxa, naa jaspe, cornalina, tihi cabo bajra-bajrahai ca maxax bo jascaria. Jasca, tobi iqui quiha nahuabahi trono tëamë cato. Esmeralda maxax jascaria tsi bajra-bajrajaquë jaa ri. ⁴ Jasca, trono tëamë iqui quiha veinticuatro ca yonati trono huëtsa bo. Jahá tsaho iqui quiha veinticuatro ca yosibo, naa raiti joxo sahuë cabo. Jasca, oro ca chaha tëquë ja jayacana quiha jato mapó no. ⁵ Jasca, toa trono quima tséquëha quiha bajrahai ca canapa ra. Jahanahax

huajaha quiha térë-térëhai ca pacotsa. Jasca, toa trono bësojó tsi nii iqui quiha siete ca ririhai ca jotati bo. Toa jotati bo tsi xo toa Dios Espíritu Santo, naa siete ca jabi-jabiria jaya cato. ⁶ Jasca, trono bësojó tsi iqui quiha ianë, naa bëisiti jisi cato. Shéreria ja iqui quiha.

Jasca, něpax tsi naa tronoria tēamë tsi mani iqui quiha cuatro ca niihai ca jahuëcara ca bësocanaibo. Bëro tirixëniria ja jayacana quiha, naa ja bësojó no, ja casojó no. ⁷ Jabi toa jariapari ca bësohai ca tsi xo cama jisiria cato. Jatsi jaquiréquë ca tsi xo toa toro jisiria cato. Jatsi jaquiréquë ca tsi xo toa joni bëmanaria jisiria cato. Jatsi jaquiréquë ca tsi xo toa noyahai ca têtépahua jisiria cato. ⁸ Jasca, seis ca pëhi bo jayacana quiha naa cuatro ca bësohai ca jahuëcara bo. Jato tēa tsi huëstima ca bëro sahuë ja icana quiha, jato pëhi nama jaca nori. Jasca, barihani, baquicha, tîhi tsi ja quëquëcaquë. Jënëhaxma tsi ja něcacana quiha:

“Aquëquë, aquëquë, aquëquëria tsi xo Ibo Dios Chamaxëni cato ra.

I-ipaonish ca jaboqui nori ca i-ixëhai ca Ibo-iboria tsi xo naa ra” iquiina.

⁹ Jia tsi quiha tronoriá ca tsahohai ca bëso-bësopaohai ca ja ocahuariacaquë, naa cuatro ca bësohai ca jahuëcara bo. Toa tsahohai ca ja oquëhuacana quiha. Jasca, “Gracias” i ja qui jacana quiha, ja ani quëshpi na. ¹⁰ Tocajacaquë tsi quiha ja bësojó tsi toa veinticuatro ca yosibo mënigmëniquë. Mënihax Bëso-bësopaohai ca qui ja araracaquë jato ri. Araxo tsi quiha trono bësojo xo tsi jato oro ca chaha bo ja janacaquë. Janahax ja něcacacaquë:

11 “Noba Ibo, noba Dios xo mia ra.
 Jia tsi xo toa oquë, chama, tihi cabو mi bichiina.
 Tocaxëti xo, jatiroha ca jahuë bo mi nëhohuani iqui
 na.
 Mi shinaná tsi ja nëhohuahacaniquë.
 Mia iqui tsi iicani quiha ra”
 i veinticuatro ca yosibo a quiha tronó tsaho ca qui.

5

Quënë-quënëria, jatsi Cordero, tihi cabو

¹ Tronó ca tsahohai ca tsayapama tsi quënë jaya ca tëto ca papi ëjisquë, naa jahuë mëquë mënëcayá cato. Papi xara, jasca, papi cacha, tihi cato ó tsi toa quënë iqui quiha. Jasca, siete ca sello bo jayaha quiha toa quënë quëbëti. ² Jaquirëquë huësti ca ángel chamaxëni ca ëjisquë ra. Joi pistiamá tsi ëa ja quënaquë:

—¿Tsohuëcara ni toa naa tëto ca papi huishquirimati mëtsa cato, naa oquë jaya cato ra? ¿Tsohuëcara ni toa jahuë sello bo noshati mëtsa cato? —i ë qui ja a quiha.

³ Jabi yama iqui quiha toa papi huishquirimati mëtsa cato rë. Naipá tsi yama. Maí tsi yama. Bësoramá caba ití tsi yama. Tihi cabو ó tsi yama iqui quiha toa tëto ca papi huishquirimati mëtsa cato rë, jahuë quënë noqui nicamati. ⁴ Jatsi ë araconaquë. Yama iqui quiha toa oquë ca nohiria toa papi huishquirimati rë. Yama iqui quiha toá ca chani noqui nicamati mëtsa cato ra. ⁵ Jatsi ë qui huësti ca toá ca yosi ca chaniquë:

—Arayamahuë. Tobi xo toa Judá maxo ó ca Cama jascaria cato, naa David yamaba chahitaxocobo. Bëbo-bëborianish ca tsi xo naa. Toa papi sello

bo noshaxëhi quiha huishquirimaxëna. Ati mëtsa xo ra –i è qui yosi ca a quiha.

⁶ Jatsi Cordero è jisquë. Trono ó tsi nii ja iqui quiha. Jasca, ja tëamë iqui quiha toa cuatro ca bësocanai ca jahuëcara bo. Toa iqui quiha yosibo ri. Acacanish ca iquiria ja iqui quiha. Siete ca mahui bo ja jayaha quiha. Jasca, siete ca bëro ja jayaha quiha. Jabi naa siete ca bëro bo tsi xo toa siete ca jabi-jabiria bo jaya ca Espíritu Santo ra. Jatiroha ca mai qui ja raahacani quiha. ⁷ Jatsi tronó ca tsaho ca qui Cordero caquë. Caxo tsi quiha jahuë mëquë mënëcayá ca têto ca papi ja biquë. ⁸ Ja biquë tsi quiha ja bësojó tsi mënicaniquë toa cuatro ca bësohai ca jahuëcara bo. Mënicaquë toa veinticuatro ca yosibo ri. Jabi música ati arpa icanai ca ja jayacana quiha toa yosibo têquë. Jasca, oro ca cochopi bo ja achacana quiha, naa Dios nohiria bëhoxhai rëamë cabو. Jabi Dios qui incienso jascaria tsi xo toa ja bëhoxcanaina. ⁹ Jatsi quëquëti paxa ca naa yosibo quëquëquë:

“Mia ri tsi xo oquë-oquëria têto ca papi biti, jahuë sello bo noshati.

Mi acacani quiha.

Mi jimí tsi nohiria bo mi copiniquë Dios bax na.

Jatiroha ca maxo ó ca nohiria bo, jatiroha ca joi ó ca nohiria bo, jatiroha ca pais ó ca nohiria bo, tihi cabو mi copiniquë ra mi rësohai cató no.

¹⁰ Copixo tsi quiha arati ibo, chama bo, tihi cabو jato mi manëmaniquë ra, Dios bax yonocoti, jahuë mai ja yonacano”.

Tihi tsi ja icana quiha quëquëhi na.

11 Jatsi ë tsayatëquëquë. Tsayapama tsi huëstima ca ángel bo ë jisquë. Tocanoma ja icana quiha ra. Jatsi jato joi ë nicaquë. Trono, bësohai ca jahuëcara bo, yosibo, tihi cabotëamë tsi ja manicana quiha.

12 Joi pistiamá tsi ja quëquëcaquë jato ri.

“Oquë-oquëria ca tsi xo toa acacanish ca Cordero ra.

Chama, jahuëmishni bo tëquë, tiisi, coshi, tihi cabotja bino ra.

Jasca, nohiria bá oquëhuano.

Ja qui nohiria bo arano”

i ángel bo a quiha quëquëhi na.

13 Jatsi joi huëtsa ë nicaquë. Chanihi iqui quiha jatiroha ca bësocanaibo. Chaniha quiha naipá ca bësocanaibo tëquë. Chaniha quiha maí ca bësocanaibo tëquë. Chaniha quiha bësoyama caba ití ca bësoyamacanaibo tëquë. Chaniha quiha ianë ca bësocanaibo tëquë. Tihi cabotquëehai ca ë nicaquë.

“Oquëhuahacapaoxëti xo toa tronó tsaho cato ra.

Oquëhuahacapaoxëti xo toa Cordero ra.

Jato qui jatiroha cabotarano ra.

Chama, oquë, tihi cabotja jayapaono ra”

nëa tsi jatiroha ca bësocanaibo nëcaha quiha quëquëhi na.

14 Jatsi,
—Iquë. Amén —i toa cuatro ca bësohai ca jahuëcara bo quë.

Jatsi yosibo mëniyoquë, tronó ca tsaho cato, Cordero, tihi cabotja araxëna.

6

Siete ca sello bo Corderó noshahana

¹ Jatsi Cordero è tsayaquë. Toa siete ca sello jaya ca tëto ca papi ja jayaha quiha. Jariapari ca sello ja noshaha quiha. Ja noshaquë tsi quiha cuatro ca bësohai ca jahuëcara ó ca huëstítá quënaquë. Tërë-tërëhai ca jascaria jahuë joi iqui quiha.

—Johuë —i ja a quiha.

² Jatsi jisiquitapiquë caballo joxo. Ja cacha tsaho iqui quiha jahuë ibo; canati acha. Jatsi ja qui chaha acacaquë. Bichi tsi quiha ja jabaquë bëbo-bëboxëna.

³ Jatsi toa sello segundo ca Corderó noshaquë. Noshajahuaquë tsi quiha bësohai ca jahuëcara ó ca segundo cató quënaquë:

—Johuë —iquiina.

⁴ Tocajaquë tsi quiha huajatapiquë caballo huëtsa, naa shini-shiniria cato. Jahuë ibo qui chama acacaha quiha, maí ca nohiria bo iquinamati, jia tsi ja racanabëquiyamacano iquish na. Ja iqui tsi jato huëtsa nohiria bá aca quiha. Jasca, ja qui saipihua acacaha quiha nohiria bo ati.

⁵ Jatsi sello tercer ca Corderó noshaquë tsi quiha toa bësohai ca jahuëcara ó ca tercer cató quënaquë:

—Johuë —iquiina.

Jatsi jisiquitapiquë caballo chëquë cato. Balanza acha jahuë ibo iqui quiha. ⁶ Jatsi toa cuatro ca bësohai ca jahuëcara ca naxérëquë ó ca joi è nicaquë tonia.

—Biniacaxëcani quiha nohiria. Jatsi huësti ca bari sueldo quëshpi tsi iniahacaxëti xo harina trigo, naa huësti ca kilo cato. Jasca, huësti ca bari sueldo quëshpi tsi iniahacaxëti xo cebada icanai ca bëro tres kilo cato ra. Jama, xëni precio, vino

precio, tihí cabó inamayamahuë —nëa tsi caballo ibo qui joi nëcaha quiha.

⁷ Jatsi selló cuarto ca Corderó noshaquë tsi quiha toa bësohai ca jahuëcara ó ca cuarto cató quënaquë:

—Johuë —iquiina.

⁸ Jatsi jisiquitapiquë caballo pajoxo cato. Rësomati ibo-iboria jahuë ibo quënahacaha quiha. Jasca, ja cho bocana quiha rësohax cabó tëquë. Jatsi jato qui chama acacaha quiha maf ca nohiria bo, naa huësti cuarto cabó ati. Nohiria bo nianamahaina, nohiria biniahuhaina, banahaca ca bëro, bimi, tihí cabó yosihuahaina, nohiria bo yohiná pihaina, tihí cabó ati mëtsa ángel iqui quiha nohiria bo axëna.

⁹ Jatsi selló quinto ca Corderó noshaquë tsi quiha altar namá ca rësonish cabó ë jisquë. Dios Chani ja yoacanai ca tahëxo tsi ja acacani quiha.

¹⁰ Jatsi joi pistiamá tsi ja quënaquë:

—Mia ri tsi xo chamaxëniria ca Ibo-iboria. Mia ri tsi xo jabija ca mëstëxëni cato ra. ¿Jënino tsi noqui acanish cabó copixëhai ra? Mi bamayamano ra. Toa maí ca nohiria bo copihuë —nëa tsi ja nëcacana quiha.

¹¹ Jatsi jato qui raiti joxo acacaquë sahuëti. Jatsi, “Yosanayamacana. Acacati basima xo ra. Jari-pari tsi jari rësoxëti xo mabë xatë huëtsa bo, naa ma acacani jascaria. Jari jatiuhahama xo toa número ra” i jato qui Cordero quë.

¹² Jatsi selló sexto ca Corderó noshaquë tsi quiha yajo-yajoriaquë mai. Jatsi tsëmonaquë bari, naa raiti chëquë jascaria. Jatsi xabacarianaquë oxë. Jimi jisiria ja iqui quiha. ¹³ Jatsi naipa ax mai

quiri huishti bo paquëyoquë, naa jihuí ca bimi mai qui paquëhai jascaria yoshi-yoshiria xotoquë no. ¹⁴ Jatsi yamatapiquë naipa. Ja tsiboha quiha papi tëto jascaria. Maí ca tëmachi bo, ianë ca tësëbë, bo tihi cabو yajohacacaquë. Jato iti quima ja mohimahacacani quiha. ¹⁵ Jatsi paxacasquë nohiria bo tèquë. Jabayoha quiha maí ca chama bo, comandante bo, rico cabو, empleado bo, yonati bo, joni bo chama yama cabو. Tëmachí ca quini bo qui tihi cabو jabayoha quiha jonëxëna. ¹⁶ Jabaxo tsi quiha tëmachi bo, maxax bo, tihi cabو qui ja quënaquë. Quënahax,

—Noqui cacha paquëcahuë. Toa mana ca tronó ca tsaho ca quima noqui jonëmahuë. Jasca, caxaxëniria tsi xo toa Cordero ra. Ja quima noqui jonëmahuë —i jaca na quiha.

¹⁷ Joquë toa bari ra. Jaboqui jisiquihi quiha jato qui ja caxa-caxacanaina ra. Yama tsi xo toa paxahaina.

7

Dios yonati bo xabahamahacahaina

¹ Toa quirëquë cuatro ca ángel bo ëjisquë. Maí ca cuatro ca papoto ó tsi nii ja icana quiha. Toa xo tsi quiha mai quiri yoshi xotohai ca ja quëtiacaquë. Ja iqui tsi mai, jënë, jihui, tihi cabو ó tsi yoshi xotoyamaquë. ² Jatsi ángel huëtsa ëjisquë. Bari johai ca ax ja joquë. Jasca, bësohai ca Dios jisti ja jayaha quiha. Joxo tsi quiha toa cuatro ca ángel bo, naa mai, jënë, tihi cabو yosihuacanaibo ja quënaquë:

³ —Jari mai, jënë, tihi cabو yosihuayamacahuë. Noba Dios yonati ba bëpara ó tsi jisti no quénëparixëti xo —i jato qui ja a quiha.

⁴ Jatsi ciento cuarenta y cuatro mil cabو iqui quiha, naa toa Dios jistí tsi quénëhacahax cabو. Israel cabو tëquë ja icana quiha, naa doce ca maxo quima cabو. ⁵ Quénëhacaha quiha doce mil ca Judá ca maxo ó ca nohiria. Quénëhacaha quiha doce mil ca Rubén ca maxo ó ca nohiria. Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca Gad ca maxo ó ca nohiria. ⁶ Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca Asér ca maxo ó ca nohiria. Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca Neftalí ca maxo ó ca nohiria. Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca Manasés ca maxo ó ca nohiria. ⁷ Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca Simeón ca maxo ó ca nohiria. Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca Leví ca maxo ó ca nohiria. Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca Isacar ca maxo ó ca nohiria. ⁸ Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca Zabulón ca maxo ó ca nohiria. Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca José ca maxo ó ca nohiria. Jatsi quénëhacaha quiha doce mil ca Benjamin ca maxo ó ca nohiria. Tihi cabو quénëhacaha quiha.

Raitijoxo sahuë cabو

⁹ Naa quirëquë huëstima ca nohiria ë jisquë. Tocanoma ja icana quiha. Jamëri, jamëri tëquë, naa jatiroha ca pais, jimi, maxo, joi, tihi cabو quima ax ja icana quiha. Jasca, toa trono, Cordero, tihi cabو bësojó tsi mani ja icana quiha. Jasca, raitijoxo sahuë, xëpamë pëhi acha, tihi ca tsi jaya ja icaquë. ¹⁰ Jatsi joi pistiamá tsi ja quénacaquë:

—Noqui Xabahamati Ibo-iboria tsi xo toa tronó tsaho cato ra. Jasca xo Cordero ri —i jaca na quiha quénahi na.

¹¹ Jatsi trono bësojo ó tsi mëniyoquë ángel bo tëquë. Yosibo, cuatro ca bësohai ca jahuëcara cabو, tihí cabو tëamë ja niicana quiha. Mënihax Dios qui ja aracaquë. ¹² Arahax ja nëcacana quiha:
“Jia ra. Noba Dios nohiria bo oca-ocapaono ra.
Ja oquëhuahacapaono ra.

Tiisi ja jayano ra.

Jasca ‘Gracias’ i Dios qui nohiria bo paono ra.
Jasca, chama, coshi, tihí jaya ca tsi xo noba Dios ra.
Jaha tsi xo. Amén”
nëca tsi jaca na quiha.

¹³ Jatsi huësti ca yosi ca ë qui chaniquë:
—¿Tsohuë ni naa raiti joxo ca sahuë cabو?
¿Jahuëniahax tsi ja bëcana? ¿Cahëhai mia ri? —i ë qui ja a quiha.

¹⁴ Jatsi,
—Cahëyamaquia, taitá. Mia ri tsi xo toa cahëhaina
—i ja qui ë quë.
Jatsi,

—Tënëtiyaria quima ax bëcanax cabو tsi xo naa.
Cordero jimí tsi jato raiti ja joxohuacani quiha,
chocohaxo na. ¹⁵ Ja iqui tsi Dios trono bësojó tsi mani-manicani quiha. Toá tsi Dios arati xoboxoboria xo tsi mëbi-mëbiriacani quiha, barihani,
baquicha tëquë. Jasca, jato ó bësoxëhi quiha toa tronó ca tsaho cato ra. ¹⁶ Ja iqui tsi paxnatëquëyamacaxëcani quiha. Jasca, bari huao cahëyamacaxëcani quiha.
¹⁷ Rani-ranicaxëcaqui, Cordero, naa trono ó ca jato obëso ca nori quëshpi na. Bëso-bëso ca jënë iti qui

jato mëpixëhi quiha. Jasca, jato béró ca bëhono tëqué masaxëhi quiha Dios —i ë qui huësti ca yosi ca a quiha.

8

Sello séptimo cato

¹ Jatsi toa sello séptimo ca Corderó noshaquë. Noshaquë tsi quiha medio hora no tsi naipá cabo pasiyoquë. ² Jatsi siete ca ángel bo ëjisquë, naa Dios bësojó ca nii cabo. Jato qui siete ca trompeta bo acacaha quiha. ³ Jaquiréquë joquë ángel huëtsa. Oro ca incienso mëshoti cochopi bëhi ja iqui quiha. Johax trono bësojó tsi ja niiquë. Jatsi incienso misco ca ja qui acacaquë, Dios nohiria bo bëhoxhai qui maniati. Jatsi toa oro ca altar xo tsi, naa trono bësojo ó ca nii ca altar xo tsi quiha tihi cabos ja mëshaquë. ⁴ Jatsi Dios iti bësojo tsi mëshohai ca incienso ca cohini téronoquë Dios nohiria bo bëhoxhai ya. ⁵ Jatsi oro ca cochopi angél biquë. Bixo tsi quiha altár ca chihi rëxquë tsi ja rëaque. Rëaxo tsi quiha mai qui ja niaquë. Niajahuaquë tsi quiha huëstima ca térëhai ca iquë. Choshichoshiquë canapa. Yajo-yajoquë mai. Tihi tsi ja iqui quiha.

Trompeta bo

⁶ Jatsi toa siete ca angel bá jato trompeta bo xoohati shinama tsi iticatocaquë. ⁷ Jatsi jariapari ca angél jahuë trompeta xoohaquë. Xoohajahuaquë tsi quiha oiroxaya, jimi ya jaxcamëna ca chihi, tihi cabos mai qui niahacaquë. Jatsi mëshoquë maí ca tercer ca xatë cato. Mëshoquë

maí ca jihui bo, huasi, naa jato tercer ca xatë cato. Tihiria ca tsi mëshoquë ra.

⁸ Jaquirëquë segundo ca angél jahuë trompeta xoohaqué. Xooabajahuaqué tsi riri-ririhai ca témachi chahitaxëni cajisiria ca quiha iahua qui niahacaqué. Jatsi jënë jimi manéquë, naa tercer ca jënë xatë cato. ⁹ Jatsi rësoyoquë iahuá ca bësohai ca jahuë bo, naa tercer ca xatë cato. Jasca, quëyohacaqué tercer ca jënë ca barco bo ri. Tihi tsi quëyohacaqué ra.

¹⁰ Jatsi tercer ca angél jahuë trompeta xoohaqué. Xooabajahuaqué tsi quiha huishti-huishtiria, naa riri-ririhai ca jotati jisiria ca paquéquë nai ax na. Ani bo, toroco bo, tihi cabu qui ja paquéha quiha. ¹¹ “Mocahua” naa huishti quënahacaha quiha. Jatsi mocanaqué jënë, naa tercer ca xatë cato. Rësoquë huëstima ca nohuria bo acax na.

¹² Jatsi cuarto ca angél jahuë trompeta xoohaqué. Xooabajahuaqué tsi quiha bari, oxë, huishti bo, tihi cabu nocacasqué. Jatsi tsëmonaquë jato tercer ca xatë cato. Ja iqui tsi iriama iqui quiha barihani bari huëahaina. Jasca, iriama iqui quiha baquichá oxë, huishti bo, tihi cabu huëahaina. Jabi toca tsi ja iqui quiha.

¹³ Jatsi tsayapama tsi naipá ca noyahai ca tëtëpahua ë nicaqué. Joi pistiamá tsi quënahi ja iqui quiha.

—Jishorama. Raquëria xo. Aquërama. Noitinoitixëhi quiha maí ca nohuria bo tëquë, naa tres ca trompeta huëtsa bo xoohahacaqué no. Jato xoohapaimaria xo naa tres ca choo ca ángel bo ra —i tëtëpahua a quiha.

9

¹ Jatsi quinto ca angél jahuë trompeta xoohaqué. Xoojahahuaqué tsi quiha nai ax mai quirí paquéhai ca huishimahua éjisqué. Ja qui llave acacaha quiha rësonish caba iti pëcati. ² Toa iti ja japëcaqué tsi quiha toa quini ax huajaqué chihicohini. Anomaria toa cohini iqui quiha, naa boyo ax huajahai ca cohini jascaria. Jatsi ja tsémonaqué. Jisnoma bari iqui quiha. ³ Jatsi quiha tsémo quima huajaqué chapo-chaporia bo. Jato qui pahëria ca chama acacaha quiha, naa nibo chama jasca cato. ⁴ Jatsi ja yoahacacaqué, huaí ca bimi, jihui, tihi cabó yosihuayamaxéti. Jama, jénima iqui quiha toa bëpará ca Dios quënë jayama ca nohiria bo ja yosihuahaina. ⁵ Jato namëtima ja icana quiha, tënëmati nori. Jatsi cinco ca oxë no tsi toa chahahuayamacanaibo ja tënëmaqué. Nibo pahë jascaria iqui quiha toa pahë ra. ⁶ Tocajacano tsi rësocascaxécani quiha nohiria ra, rësonoma jaca nori.

⁷ Nianati shomahuaha ca caballo jisiria ca toa chapohua bo iqui quiha. Jahuécara ca, naa oro ca chahá bo sahuë ja icana quiha. Jasca, jato bëmana, joni bá-na jisiria ja icana quiha. ⁸ Jato boo, yoxa ba boo jisiria quiha. Jato xëta, camano xëta jisiria quiha. ⁹ Jasca, manë ca shipati quiniamati bo sahuë ja icana quiha. Noyapama tsi anomaria iqui quiha jato pëhi ba pacotsa, naa nianati caballo carro bo jabahai jascaria cato. ¹⁰ Jasca, jato jina ó ca nibo chishqué bo ja jayacana quiha. Anomaria toa jato chishquënë pahë iqui quiha, naa cinco ca oxë no. ¹¹ Jasca, tobi iqui quiha jato rëquéniniti ibo; naa rësocanaibo iti obëso ca ángel.

“Quëyomisxëniria” ja quënahacaha quiha, naa jato obësoti chama. (Hebreo joí tsi jahuë janë tsi xo “Abadón”; carayana joí tsi “Apolión” ja nori.)

¹² Toca tsi huinocaquë toa jariapari ca nohiria bá tënë-tënëhaina ra. Jama, tobi iti xo dos ca tënëtiya huëtsa bo. Jari acama quiha.

¹³ Jatsi sexto ca angél jahuë trompeta xoohaquë. Xoojahahuaquë tsi quiha joi huëtsa ë nicaquë. Dios trono bësojo ó ca altar oro ca quima toa joi huajaha quiha, naa jahuë cuatro ca mahui naxérëquë ax na. ¹⁴ Sexto ca trompeta jaya ca ángel qui toa joi chaniquë:

—Eufrates icanai ca ani-aniria ó tsi xo cuatro ca nëxahakanish ca ángel bo. Jato pëcahuë —i ángel qui joi a quiha.

¹⁵ Naa hora yoi, naa bari, naa oxë, naa xënipa, tihi cabø quëshpi tsi ja janahacacani quiha. Jabo-qui tsi ja paquémahacayaquë tercer ca maí ca nohiria bo ati. ¹⁶ Jasca, huëstima ca soldado bo, naa caballo jaya cabø ja jayacana quiha. Doscientos millones toa ë nicaha ca número iqué ra.

¹⁷ Tsayapama tsi toa caballo bo, jato ibo bo, tihi cabø ëjisquë. Huëstima ca color bo jaya quiha ja sahuécanai ca manë ca shipati quiniamatí bo. Tobi iqui quiha shini-shimiria, niaba, amarillo, tihi cabø color bo. Jato caballo bo tsi xo camano mapo jasca ca jaya. Jasca, jato jana quima huajaquë chihi, chihicohini, azufre, tihi cabø. ¹⁸ Jato jana huajahai ca chihi, cohini, azufre, tihi cabá tsi nohiria bo acacana quiha. Jatsi rësoyoquë, naa tercer ca maí ca nohiria bo ra. ¹⁹ Chamaxëniria toa caballo jana bo iqui quiha nohiria bo ati. Jasca, chama jaya quiha jato jina bo ri. Rono

bo jascaria ja icani quiha. Jato jina bo ó tsi iqui quiha têxémisxëniria ca mapo bo. Toca tsi nohiria huëstima ca ja pahëhuacana quiha.

20 Jama, jato yoi ca jahuë bo quima casocasyamaquë toa rësoyamanish cabو. Jari yoshi qui ja aracaquë pë. Jasca, jato ídolo bo, naa oro, plata, bronce, maxaxa, jihui, tihí cabá tsi acakanish ca ídolo bo quima ja casoyamacana quiha. Jato qui jia iqui quiha toa nicayamahai ca taisyamahai ca ídolo bo pë. **21** Jato jochahuaxëniria ca jabi niati-maxëni-riacana. Jari nohiria bo ja acaquë pë. Jari ja yosihuacaquë yobëxo na. Jari anomá ca chotahai ja acaquë. Ja yoma-yomacaquë jaari. Jari jasca pi ja icaquë ra, tihí ca tsi áqui na.

10

Tëto ca papi pistia jaya ca ángel

1 Jatsi chamaxëniria ca ángel huëtsa ë jisquë, naa nai ax botëhai cato. Tsëmo rabaha ca ja iqui quiha. Jasca, jahuë mapo cacha nahuabahi iqui quiha. Bari jisiria jahuë bëmana iqui quiha. Ririhai ca chinichiti jisiria jahuë huico iqui quiha. **2** Jasca, tëto ca papi pistia ca ja achaquë jahuë mëquënë no. Huishquirimahama toa papi iqui quiha. Jatsi ianë tsi jahuë tahë mënëcaya ca ja janaquë. Jatsi jahuë tahë huëtsa, naa mëxojo ca maí tsi ja botëmaquë. **3** Toca tsi niihax ja quënaquë. Camanó mërahai ca joi jascaria jahuë joi iqui quiha. Ja quënaquë tsi quiha tobi iqué siete ca têrëti ibo-iboria bo têrëhaina. **4** Ja têrëcaquë tsi quiha ë quënëcasquë. Jama, naipá ca joi ë nicaquë:

—Quënëyamahuë. Toa siete ca térëti ibo-iboria bá yoaha ca nohiria bá cahëyamano ra —i ë qui joi quë.

⁵ Jatsi toa ianë, mai, tihi cató ca niihai ca ángel ë jisquë. Nai qui jahuë mënëcaya ca mëqué ja téroha quiha. ⁶ Jahuë mëqué térohax ja chani-chaniquë. Bëso-bësopaohai ca Dios janë, naa naipa, mai, iaha, tihi cató ca jahuë bo tëquë nëhohuati iboba janë tsi ja chaniquë, ja parayamahai ca jismaxëna. Ja nëcaquë:

—No bamayamano ra. ⁷ Siete ca angél jahuë trompeta xoohacano tsi jatihuahacaxëhi quiha Diós acasnina, naa jahuë planes siri cato. Jabi toa planes nohiria bá cahëyamayoini quiha, naa jahuë Chani yoatí ibo bo qui ja yoani cato —nëa tsi ángel nëcaquë.

⁸ Jatsi toa joi ë nicatëquëquë, naa naipá ca ë qui chanihai ca joi.

—Toa iahua mai, tihi cató ca niihai ca ángel qui cata. Ja acha ca tëto ca papi pistia bita —i ë qui joi quë.

⁹ Jatsi ángel qui ë caquë. Caxo ë bënaquë. E biquë tsi,

—Bihuë. Pitsahuë. Mi poco xara ja no tsi monëxëhi quiha toa quënë. Jama, bata manëxëhi quiha mi jana ó no —i ë qui ángel quë.

¹⁰ Jatsi ángel quima toa tëto ca papi ë biquë. Bixo tsi ë xëhaquë. Bata tëë jascaria ja iqui quiha noho jana ó no. Jama, ë piyoquë tsi mocanaquë noho poco. ¹¹ Jatsi ë yobahacatëquëquë:

—Jaboqui Dios Chani mi yoatëquëxëno ra. Jamëri ca nohiria bo, jamëri ca mai bo, joi bo, chama bo, tihi cabio yoati mi chanixëti xo —i ë qui ángel quë.

11

Dos ca Dios Chani yoati Ibo-iboria bo

¹ Jatsi medida jihui ë qui acacaquë, naa tahua jisiria cato.

—Cata. Dios arati xobo, jahá ca altar, tihi cabo tanamata. Jasca, toá ca aracanaibo tocahuë. ² Jama, arati xobo cacha ca huënë tana-mayamahuë. Dios cahëyamacanaibo qui toa iti aca-caquë. Cuarenta y dos ca oxë no tsi Dios yacayacaria yosihuacaxëcani quiha rë. ³ Toatiyá tsi dos ca Chani yoati ibo-iboria bo raaxëquia noho Chani yoati. Jatsi mil doscientos sesenta ca bari no tsi Dios Chani yoacaxëcani quiha, cohuë ca raiti sahuëxo na.

⁴ Jabi naa dos ca Chani yoati ibo-iboria bo tsi xo toa mai Ibo bësojó ca nii ca dos ca olivo ji-hui bo. Jasca, toa mai Ibo bësojó ca mani ca candelero bo jascaria ca xo naa dos ca Chani yoati ibo bo. ⁵ Anomariaxëhi quiha ja yoacanaina. Jato jana ax huajahai ca chihi jascari-axëhi quiha jato chani. Bëroria tsi jato pasomaha cabo quëyocaxëcani quiha. Jabi tsokuëcaracá jato acasno tsi toa chihí tsi jato acaxëcani quiha. ⁶ Jasca, nai quëbëti chama jayacaxëcani quiha, oi iyamano iquish na. Jatsi iyamaxëhi quiha oi, Dios Chani ja yoacaquë no. Jasca, jënë jimi manëmapicaxëcani quiha. Jasca, jatiroha ca quiniá tsi maí ca no-hiria bo tënëmapicaxëcani quiha jaha quëéquí na. ⁷ Jatsi Dios Chani ja yoacano tsi rësonish cabo iti ax huajaxëhi quiha toa yohina-yohinaria yoixëniria cato. Huajaxo tsi jato bëta nianaxëhi quiha. Jato bëboxëhi quiha. Bëboxo tsi jato axëhi quiha. ⁸ Jatsi

yaca-yacariá tsi naa Sodoma, Egipto, tihi tsi icanai cató ca bahi-bahiria ó tsi jato yora bo janacaxëcani quiha nohiria bo tsayamaxëna. Jabi toa yacata ax tsi noba Ibo acacani quiha jaa ri. ⁹ Jabi tres y media ca bari no tsi toa dos ca yora bo tsaya-tsayaxëhi quiha maí ca nohiria bo. Tsayacaxëcani quiha maí ca nohiria bo têquë, naa jatiroha ca maxo bo, joi bo, pais bo, tihi cabos. Jato yora bo maihuacasyamacaxëcani quiha ranixo na. ¹⁰ Jasca, ranixo tsi jato huëtsa qui jahuëmishni bo, naa regalo bo acaxëcani quiha. Tocacaxëcani quiha, toa dos ca Chani yoati ibo bo acacacana iqui na. Jato iqui tsi anomaria iqui quiha ja tënë-tënëcanaina. ¹¹ Jama, tres y media ca bari huinocaquë tsi Diós jato bësomaquë. Ja joitapicaquë ra. Jatsi raquëyoquë tsayahax cabos. ¹² Tsayapama tsi naipá ca pistiama ca joi toa dos ca joni bo qui chanihai ca ja nicaquë. “Nëa bëcahuë” i joi a quiha. Jatsi tsémó tsi nai qui ja têronocaquë. Tsaya-tsayacaquë jato qui caxacanaibo. ¹³ Jatsi ja têronocaquë tsi quiha yajo-yajoquë mai. Anomaria toa yajohai ca iqué ra. Toatiyá tsi poxoquë yacatá ca xobo bo, naa décima ca xatë. Jasca siete mil ca nohiria bo acacaquë. Jatsi naipá ca Dios qui ara-aracaquë nohiria têxë, mëmëhi na.

¹⁴ Toca tsi segundo ca tënëtiya huinocaquë. Ja cho jopaimaria xo huëtsa, naa tercer ca tënëtiya.

Séptima ca trompeta

¹⁵ Jatsi quiha toa séptima ca angél jahuë trompeta xoohaquë. Xoojahuaquë tsi quiha naipá ca quënahai ca joi bo ë nicaquë.

—Jaboqui mai xo tsi yonati chama biqui noba Ibo
ra, naa Diós mai qui raani cato.

Yona-yonapaoxëhi quiha ra —i jaca quë.

¹⁶ Tocajacaquë tsi quiha Dios trono bësojó ca
veinticuatro ca yosibo joicaquë jato tsahoti bo ax
na. Joihax ja mënicaquë bëmana mai quiri. Jatsi
Dios qui ja aracaquë:

¹⁷ —Mi qui “Gracias” iqui noa, noba Ibo Dios
chamaxëni cató.

Mia ri tsi xo toa i-ipaonish ca jaboqui norí cato ra.
“Gracias” iqui noa ra, jaboqui mi yonati chama mi
bichi iqui na.

Jaboqui chitahëhi quiha mi yonahaina ra.

¹⁸ Mi qui caxaxëniria xo nohiria bo ra, naa jato
copiti bari tsëquëha iqui na.

Jasca, tsëquëquë rësonish cabot copiti xaba ri.

Copihacaxëhi quiha mi yonati bo, naa mi Chani
yoacanaibo.

Copihacaxëhi quiha chahahuacanaibo, naa mi qui
aracanaibo.

Copihacaxëhi quiha chahahuahai ca chama bo,
chamayama cabot tëquë.

Tsëquëquë ra mai yoshihuacanaibo quëyoti bari ra
—nëa tsi veinticuatro ca
yosibo nëcaquë.

¹⁹ Jatsi Dios mana ca arati xobo japëquëquë.
Jaxara iqui quiha caja roa cato, naa Dios quënëni
ca chani jaya cato. Japëquëquë tsi quiha canapa
choshiquë. Tërë-tërëjaquë. Yajoquë mai. Jasca mai
qui paquëquë oiroxaya chahitaxëni cabot.

12

Quëshi-quëshiria jatsi yoxa

¹ Jatsi naipá tsi jisiquiquë jisti-jistiria. Toá tsi yoxa iqui quiha, naa bari sahuë cato. Oxë cachá nii quiha. Jasca, jahuë mapo cachá chaha iqui quiha, naa doce ca huishimá tsi acacanish ca chaha. ² Jasca, tohoya ca ja iqui quiha. Comapama tsi ja araquë, baquë comahai ca pahë iqui na. ³ Jatsi naipá tsi jisiquiquë jisti huëtsa. Toá tsi iqui quiha shini ca quëshi-quëshiria; naa chahitaxëni cato. Siete ca mapo bo, diez ca mahui bo, tihi cabó ja jaya quiha. Jasca, jahuë mapo bo cachá chaha bo sahuë ja iqui quiha. ⁴ Jasca, jahuë jina ri. Naipá ca huishiti bo tercer cabó jahuë jiná biquë. Bixo tsi quiha mai qui ja niaquë. Jatsi baquë comapaimaria ca yoxa bësojó tsi quëshi-quëshiria mëni iqui quiha jahuë cohai ca baquë pixëna. ⁵ Jatsi baquë yoxá comaquë. Joni jahuë baquë iqui quiha. Jatiroha ca maí ca nohiria bo toa baquë yonaxëti iqui quiha, chama ya. Ja coquë tsi quiha méri tsi Dios, jahuë trono, tihi cabó qui baquë mëbihacaquë. ⁶ Tocajaquë tsi quiha jamë ca xaba qui toa yoxa jabaquë, naa ja bax Diós rohahuaha ca iti qui. Toá tsi quiha mil doscientos sesenta ca bari no tsi ja otohacaquë.

⁷ Jaquiréquë quëshi-quëshiria ya tsi quiha Miguel, jahuë ángel bo, tihi cabó nianaquë. Jahuë yoiria ca ángel bo ya tsi nianaquë quëshi-quëshiria ri. ⁸ Jatsi quëshi-quëshiria, jahuë ángel yoi bo, tihi cabó bëbohacaquë. Nai ax ja raahacacana quiha. ⁹ Cacha toa quëshi-quëshiria niahacaquë mai qui. Yoshini, Satanás, tihi ca tsi xo toa ronoxëni janë ra, naa quëshi-quëshiria. Mai qui ja niahacaha quiha, naa maí ca nohiria bo parahax cato. Niahacaha quiha

jahuë ángel bo ri.

10 Jatsi naipá ca joi-joiria ë nicaquë:

—Tséquëquë Dios bëboti xabaca ra.

Jahuë chama ja jismaquë.

Jasca, yonahi quiha jahuë Cristo ri.

Mai qui niahacaquë noba xatë bo qui quësomisxëni
cato ra, naa barihani, baquicha, tihi cató tsi
Dios bësojo ax tsi jato qui quësohai cato.

11 Cordero jimi, acacanish cabá yoanina, tihi cabá
tsi ja bëbohacaquë.

Jabi rësohai ca qui ja raquëyamacana quiha.

Toa cordero bax ja acacacana quiha.

12 Jaha tsi raniyocana, mato naipá ca raca cabá.

Jama, cohuënacana mato mai, iahua, tihi cabá tsi
raca cabá.

Mato qui botëquë Satanás ra.

Jaboqui caxaxëniria xo, jatiti basima jahuë xaba
nori iqui na.

Toa cahëhi quiha ra —nëa tsi naipá ca
joi nécaquë.

13 Mai qui Satanás niahacaquë ra. Caxaxo tsi
quiha baquë comahax ca yoxa ja chibaquë. **14** Jatsi
yoxa qui têtépahua pëhi acacaquë, jahuë xabachá
ca iti qui noyati. Toa ax tsi quiha tres y medio ca
año no tsi otohacati yoxa iqui quiha. **15** Jatsi quiha
quëshi-quëshiriá janaquë. Ja janaquë tsi quiha
jahuë jana quima huajaquë jënë. Ani tio ja hua-
jahai ca jënë iqui quiha, yoxa jëtëquëmati. **16** Jatsi
quiha mai japéquëquë toa quëshi-quëshiriá janaha
ca jënë xëaxëna. Yoxa ja mëbiha quiha. **17-18** Jatsi
yoxa qui caxariaquë quëshi-quëshiria. Caxahax tsi
quiha ja caquë yoxa ba chahitaxocobo pasomaha

nianaxëna. Dios yoba nicacanaibo, Jesu Chani yoacanaibo, tihi cabو acatsi quiha.

13

Dos ca yoiria ca yohinahua

¹ Iahua quëmapó tsi ë niino tsi jahuëcara ca, naa yohinahua, jënë ax huajaquë. Diez ca mahui bo, siete ca mapo bo, tihi cabو jaya quiha. Jasca, jahuë mahui cache bo mani iqui quiha diez ca chaha bo. Jasca, jahuë mapo ó tsi Dios pasomaha ca chani quënëhacaha quiha. ² Jasca, cama jisiria ca naa yohinahua iqué ra. Jahuë tahë, oso tahë jascaria iqui quiha. Jahuë jana, camano jana jascaria iqui quiha. Jatsi quiha yohinahua qui jahuë yonati chama, jahuë trono, tihi cabو quëshiquëshiriá aquë. Tihi ca tsi ëjisquë ra. ³ Jasca, jahuë mapo huësti ca ëtsayaquë. Namënish ca jisiria ca quëesi ja jaya quiha, jahuë mapo ó no, naa taponish ca quëesi. Toa mapo bësotëquëquë tsi quiha maí ca nohiria bo ratëyoquë. Ratëxo tsi quiha yohinahua ja banahuacaquë. ⁴ Jasca, quëshi-quëshiria bësojó tsi nohiria bo mëniyocaquë, yohinahua qui chama ja acana quëshpi. Mënihax tsi quiha,

—¿Tsohuë ni toa yohinahua oquë cato ra?
¿Tsohuë ni toa ja pasomaha nianapihaina sa?
—i nohiria bo quë yohinahua yoati na.

⁵ Jatsi cuarenta y dos ca oxë no tsi Dios pasomaha yohinahua chanipiquë. Toatiyá tsi quiha chama ja qui acacaquë yonati. ⁶ Jatsi Dios, jahuë janë, jahuë iti-itiria, jahá cabو, tihi cabو pasomaha ja chaniquë. ⁷ Jasca, maí ca chahahuacanaibo

ya ja nianapiquë. Nianaxo tsi quiha jato ja bëbopiquë. Jatsi ja qui chama acacaquë jatiroha ca nohiria bo, jatiroha ca joi bo, jatiroha ca mai bo, tihi cabو yonati. ⁸ Jabi ja qui aracaxëcani quiha mai ca nohiria bo tëquë, naa acakanish ca cordero libro ó ca quënëhacayamacanish cabو tëquë. Toa libro ó tsi quënëhacani quiha bëso cabو roha. Mai nëhohuahacanox pari no tsi toá tsi jato janë bo quënëhacani quiha.

⁹ Jatsi nicacana, pahoqui quini jaya cabá. ¹⁰ Preso qui nanëhacaxëti xo toa nanëhacaxëti cabو tëquë. Jasca, saipí tsi tëpas-hacaxëhi quiha toa saipí tsi tëpas-hacaxëti cabو tëquë. Toatiyá tsi Dios nohiria bo huëna-huënayamano. Jia tsi Dios qui ja chitimicano ra.

¹¹ Jaquirëquë yohinahua huëtsa ëjisquë ra, naa mai ax huajahai cato. Dos ca mahui pistia ca ja jaya quiha, naa cordero mahui jascaria. Jasca, anomaria ca raquëria jahuë joi iqui quiha, naa quëshi-quëshiria chanihai jascaria. ¹² Huajaxo tsi quiha jariapari ca yohinahua ja mëbiquë, jahuë yonati ja iqui quëshpi na. Mëbixo tsi quiha toa jariapari ca yohinahua qui mai ca nohiria bo tëquë ja aramaquë. Ja iqui tsi toa acakahax ca bësotëquëmahacahax ca yohinahua qui aracaxëcani quiha nohiria bo tëquë. ¹³ Jasca, mëbipama tsi quiha huëstima ca jisti bo ja aquë. Axo tsi quiha naipá ca chihi ja paquëmaquë nohiria bo bësojo xo na, ja tsayacano iquish na. ¹⁴ Toca tsi nohiria bo ja parapiquë, toa jariapari ca yohinahua bax ja aca ca jisti bo iqui na. Paraxo tsi quiha estatua, naa yohinahua jaria-jaria ca ati nohiria bo ja yoaquë. Jatsi acakahax ca jaboqui bëso ca yohinahua bax

estatua nohiria bá aquë. ¹⁵ Jaquiréquë ja acacana ca estatua, naa toa jariapari ca yohinahua jaria-jaria ca ja bësomaquë ra, toa ati chama ja qui acacani iqui na. Jatsi chaniquë toa estatua ra. Jasca, ja qui aracasyamacanaibo têquë ati mëtsa ja iquë ra. ¹⁶ Jasca, jatiroha ca nohiria bo, naa chama bo, chama yama cabo, rico cabo, noitiria cabo, patrón yama cabo, yonati bo, tihi cabo ja amaquë jahuë jisti biti. Jatsi nohiria ba bëpara, jato mëquë mënécaya, tihi cabo ó tsi jahuë janë quënëhacaha quiha. ¹⁷ Jaquiréquë yoba paxa ca ja aquë nohiria bo qui. Jatsi iniciati, copiti, tihi tsi ati inox pari no tsi nohiria bo quënëhacati iqui quiha jahuë janë, jahuë número, tihi cabá no.

¹⁸ Tiisi ma jayacano ra. Yohinahua número cahëti mëtsaxëhi quiha toa tiisi jaya cato ra. Jahuë número tsi xo seiscientos sesenta y seis, naa nohiria ba número-númeroria.

14

Cordero rabëti bo

¹ Jatsi ë tsayatëquë. Tsayapama tsi Cordero ë jisquë. Maca Sión cacha nii ja iqui quiha. Jasca, ja bëta iqui quiha ciento cuarenta y cuatro mil ca nohiria bo. Jahuë janë, jahuë Jahëpa janë, tihi cabá tsi ja quënëhacacani quiha jato bëpara ó no.

² Tsayapama tsi naipá ca joi ë nicaquë. Anomaria toa joi iqui quiha, naa huahuahai ca jénë pacotsa, tërë-tërëhaina, tihi cabo jascaria. Bëroria toa joi iqui quiha, naa jato arpá tsi música acanaibá acai jascaria. ³ Toá tsi quiha trono, toa cuatro ca bësohai ca jahuëcara bo, veinticuatro ca yosibo, tihi cabo bësojó tsi quëquëti paxa ca quëquëhi ja icaquë, naa

nohiria tirixëni cabo. Ciento cuarenta y cuatro mil ca nohiria bo ja icana quiha. Toa quëquëti paxa ca jabiti mëtsa iqui quiha toa maí ca copihacanish cabo roha. ⁴ Yoxa bo ya jochayamanish cabo tsi xo naa. Jabi mëstëxëni ca jabi-jabiria ca ja jayacana quiha naa ciento cuarenta y cuatro ca mil cabo. Cordero banahuacani quiha ja cahai cató no. Jasca, nohiria bo quima ja copihacacana quiha, Dios, Cordero, tihí cabø qui jariapari ca acacanish ca ofrenda iti. ⁵ Quiayama-canaibo, quësohacatimaxëniria cabo, tihí cabø tsi xo naa.

Tres ca ángel bá yoahana

⁶ Jatsi ángel huëtsa è jisquë. Basi nai nëpax tsi noyahí ja iqué. Ja raahacaha quiha Dios i-ipaoħai ca Chani Jia ca maí ca nohiria bo qui yoati. Jatiroha ca nohiria bo, jimi bo, joi bo, maxo bo, tihí cabø toa Chani ja yoaha quiha. ⁷ Yoapama tsi quiha joi pistiamá tsi ja quënaquë:

—Dios qui raquëcaxëcahuë. Dios oquëhuacaxëcahuë ra. Tsëquëquë nohiria bo copiti xabaca ra. Naipa, mai, iahua, jatiroha ca huahuahai ca jënë iti, tihí cabø Nëhohuanish ca qui aracaxëcahuë —i ángel quë.

⁸ Jatsi ja cho segunda ca ángel joquë. Jopama tsi quiha ja quëna-quënaquë jaa ri:

—Huinocayaquë Babilonia yacata chama ra. Jaboqui yama tsi xo jahuë chama ra. Jahuë cahuí tsi quiha jatiroha ca maí ca nohiria bo ja pahëhuaquë yoyoti, jochati —i ja a quiha.

⁹ Jaquirëquë tercer ca ángel joquë. Joxo tsi quiha joi pistiamá tsi ja quënaquë jaa ri:

—Copihacaxëti xo yohinahua, jahuë estatua, tihi cabو bësojó mënicanaibo. Jato mëquënë, jato bëpara, tihi cabو ó tsi jahuë jané tsi ja quënëhacacani quiha. **10** Dios copi-copiria bicaxëcani quiha ra. Jato qui caxaxëniria xo Dios. Dios vino acaxëcani quiha ra, naa Dios copi-copiria. Chihi, azufre, tihi cabو ó tsi tënëmahacaxëcani quiha ra. Tocaxëhi quiha Dios, jahuë mëstëxëniria ca ángel bo, Cordero, tihi cabو bësojó xo na. **11** Jatsi mana tërono-tëronopaoxëhi quiha jato chihicohini. Barihani, baquicha, tihi tsi tënë-tënëpaocaxëcani quiha toa yohinahua, jahuë estatua, tihi cabو qui aracanax cabو. Joitimaxëni icaxëcani quiha. Tënëyocaxëcani quiha toa jahuë jané tsi quënëhacanish cabو ra. **12** Tihi cabو iqui tsi huëna-huënayamaxëti ca xo chahahuacanaibo, naa Dios yoba acanaibo ra. Jesu qui chitimicanaibo huëna-huënayamano ra.

13 Jatsi quiha naipá ca joi ë nicaquë:

—Naa quënëhuë. Jaboqui shoma xo toa Ibo qui chitimicanaibo rësoxëhaina iquia. Jato yonoco quima joi-joipaocaxëcani quiha. Toca tsi jia ca ja acanai ca quëshpi tsi copihacaxëcani quiha —i ë qui joi quë.

Tësa-tësatiyaria

14 Jatsi tsëmo joxo ca ë tsayaquë. Ea bësojó ja iquë. Jasca, ja cachä joni, naa Nohiria Baquë icanai ca tsaho iqui quiha. Oro ca chaha sahuë ja iqui quiha. Jasca, jahuë mëquënë tsi tësatí manë achá ja iqui quiha. **15** Jatsi quiha Dios iti-itiria quima ax ángel huëtsa joquë. Joxo tsi quiha tsëmò ca tsahohai ca qui ja quënaquë:

—Mi tésati manë bihuë. Mi tésano ra. Tséquéquë tésati xabaca ra. Shini-shiniria tsi xo toa maí ca tésahacati cato ra —i ja qui ángel quë.

¹⁶ Jatsi quiha tsémó ca tsahohai cató jahuë manë raaquë. Raaxo tsi quiha maí ca shini ca ja tésayoquë.

¹⁷ Jatsi quiha Dios iti-itiria quima ax ángel huëtsa joquë. Quënoxëni ca tésati manë ja jaya quiha jaa ri. ¹⁸ Jasca, tobi iqui quiha ángel huëtsa, naa altár ca chihi ototi ibo. Altar ax joxo tsi quiha toa quënoxëni ca manë jaya ca ángel qui ja quënaquë joi pistiamá no.

—Mi tésati manë raaahuë. Toa maí ca nishí ca bimi tésahuë. Shini tsi xo toa jahá ca bimi ra —i ja qui ángel quë.

¹⁹ Jatsi quiha angél jahuë tésati manë raaquë mai qui. Raaxo tsi quiha toa maí ca shini ca bimi ja tésayoquë. Tésaxo tsi quiha Dios trapichi qui ja niaquë nëtsiti. Dios copi tsi xo toa. Jato qui caxahi quiha. ²⁰ Yaca cachá ax tsija nëtsihacacaquë. Anomaria iqui quiha jato jimi huajahaina. Caballo freno tana tsi ja iqui quiha. Jasca, nëama tsi quiha toa jimi pacanaquë ra, naa trescientos ca kilómetros.

15

Jaroha ca siete ca tënëti bo

¹ Jatsi naipá ca anomaria ca jisti huëtsa ëjisquë. Tsayapama tsi ëratéquë. Tobi iqui quiha siete ca ángel bo. Tënëti bo ja jayacana quiha. Jaroha ca tënëti bo tsi xo naa, nohiria bo qui Dios caxahai ca rëso quiha. Tihi tsi ëjisquë ra. ² Tsayapama tsi vidrio jisiria ca ianë, naa chihi ya jaxcamëna ca ë

jisquë. Jasca, toá tsi mani iqui quiha yohinahua bëbocanax cabو. Jahuë estatua, jahuë janë, tihi cabو pasomaha ja nianacana quiha. Bëbohax ia quëmapó tsi ja niicaquë, jato qui Diós aca ca música ati arpa bo acha. ³ Niihax ja quëquëcaquë. Dios yonati Moisés yamaba quëquëti, Cordero quëquëti, tihi cabو quëquëti ja icaquë.

—Anomaria tsi xo toa jatiroha ca mi acaina ra, noba Ibo Dios Chamaxëni cató.

Mëstë ca jiaria ca tsi xo toa mi acaina ra, maí ca nohiria bo Chama-chamariá.

⁴ Mi qui raquëcani quiha jatiroha cabو ra, iqui noa, noba Ibobá.

Mia oquëhuacaxëcani quiha nohiria bo tëquë.

Mia roha tsi xo toa mëstëxëni cato.

Mi qui bocaxëcani quiha jatiroha ca maí cabو, mia bësojó tsi mënixëna.

Tocacaxëcani quiha ra, mi acai ca mëstëxëni ca ja jiscana iqui na —tihi

tsi ja icaquë quëquëhi na.

⁵ Naa quirëquë naipá ca Dios iti-itiria japëquëquë. Toá tsi nohiria bo qui Diós ani ca yoba-yobaria iqui quiha. ⁶ E tsayano tsi toa nahax siete ca ángel bo páquëquë siete ca tënëti bo jaya. Raiti joxoria ca sahuë ja icana quiha. Jasca, oro ca shitaramëti bo ja jayacana quiha jato shipati ó no.

⁷ Jatsi quiha joquë huësti ca bësohai ca jahuëcara ca. Joxo tsi quiha toa siete ca ángel bo qui siete ca oro ca cochopi bo ja aquë. I-ipaohai ca Dios caxa rëamë tsi ja icana quiha. ⁸ Jatsi toa cochopi bo ax chihicohini tëronoquë. Dios chama, jahuë oquë, tihi cabو ja jismani quiha. Jatsi rëamëquë Dios iti-itiria ra. Chihicohini rëamëquë tsi quiha

jaxara jiconoma nohiria bo iquë ra. Jabi toa siete ca tënëti bo jatihuaxëti ángel bo iquë jariapari.

16

Cochopí ca tënëti bo mai qui japahacahaina

¹ Jatsi Dios iti-itiriá ca joi è nicaquë. Toa siete ca ángel bo qui toa joí quënaquë:

—Bocata. Toa siete ca cochopí ca tënëti bo japacata, Dios caxa nohiria bá cahëyoino iquish na —i jato qui joi quë.

² Jatsi quiha toa jariapari ca ángel caquë jahuë cochopí ca tënëti mai qui japaxëna. Japajahuaquë tsi quiha pahëria ca bishi bo, roco-rocoria, tihi cabو nohiria bá biyoquë, naa yohinahua janë tsi quënhacahax cabو. Biyoquë jahuë estatua qui aracanaibo ra.

³ Jaquirëquë segundo ca angél jahuë cochopí ca tënëti japaquë iahua qui. Jatsi jënë jimi manëquë, naa rësohax cato jimi jasca cato. Ja iqui tsi rësoyoquë iahuá ca bësohai ca jahuë bo tëquë.

⁴ Jaquirëquë tercer ca angél jahuë cochopí ca tënëti japaquë, ani, boxtoro, tihi cabو qui. Jimi ja manëcaquë jato ri. ⁵ Jatsi maí ca jënë obësoti ángel è nicaquë.

—Mëstë tsi xo toa mi copihaina ra, Ibo Dios mëstëxëni cató.

Mia ri tsi xo toa jaboqui nori ca i-ipaonish cato ra.

⁶ Tsayahuë. Chahahuacanaibo, Dios Chani yoacanaibo, tihi cabو ja acani quiha rë.

Ja acacani ca yoi ca quëshpi bo tsi jia tsi xo toa jato mi copihaina ra.

Ja japacana ca jimi jato qui mi aquë ra, ati —nëa tsi ángel nëcaquë.

7 Jatsi altár ca joi huëtsa ë nicaquë.

—Jabija tsi xo toa mi copihaina ra Ibo Dios
Chamaxëni cató.

Mëstë tsi xo toa mi acaina ra —i joi quë.

8 Jatsi quiha cuarto ca angél jahuë cochopí ca tënëti japaquë bari qui. Jatsi bari qui chama acacaquë chihí tsi nohiria bo mëshati. Anomaria toa bari huao iqui quiha. **9** Jahuë huaó tsi quiha nohiria bo mëshoyoquë. Mëshohax tsi quiha Dios pasomaha ja chanicaquë, toa tënëti bo raati ibo ja iqui iqui na. Jishopë. Jari jato jocha quima ja casocasyamacaquë Dios oquëhuaxëna.

10 Jatsi quinto ca angél jahuë cochopí ca tënëti japaquë yohinahua trono, ja yonahaina, tihi cabو qui. Ja japaquë tsi quiha tsëmonaquë yohinahuá yonahai ca tëquë. Jatsi jato jana nohiria bá tëxacaquë raquëquí na. **11** Jatsi naipá ca Dios pasomaha ja chanicaquë jato ri, ja tënë-tënëcanai ca iqui na. Ja acani ca yoi ca quima Dios quiri ja bësocasyamacaquë rë.

12 Jatsi sexto ca angél jahuë cochopí ca tënëti japaquë ani-aniria Eufrates qui. Ja japaquë tsi quiha shinayoquë jahuë jënë. Toca tsi shitati quinia acacaquë bari johai ca jo ca chama bo bax na. **13** Jaquirëquë tres ca yoshi yoixëni cabو ëjisquë; naa bëxco jisiria cabو. Quëshi-quëshiria, yohinahua, quiyahai ca chani yoati ibo, tihi caba jana bo quima ax naa tres ca yoshi yoixëni cabو huajaha quiha. **14** Jatsi jisti bo ati chama ja jayacana quiha. Huajahax jatiroha ca maí ca chama bo qui ja bocaquë jato quëtsohuaxëna, Ibo Dios bari-bariria tsi Dios pasomaha nianaxëna.

15 Jatsi,

—Nicaparicana. Yomahai ca johai ca jascaria tsi joxëquia. E noho pasoyamaxëhi quiha maí ca nohiria bo. Jama, rani-ranixëhi quiha éa manacanaibo, naa è noho pasocanaibo. Bérabiyamacaxëcani quiha, jamë ja rohahuacani iqui na. Tsoboco jascaria ca iyamacaxëcani quiha toa barí no —i è qui Ibo quë.

¹⁶ Jatsi quiha toa maí ca chama bo toa tres ca yoshi yoixëni cabá quëtsohuaquë huësti ca iti ó no, naa Hebreo joí tsi “Armagedón” icanai cato ó no.

¹⁷ Jatsi séptimo ca angél jahuë cochopí ca tënëti japaquë nahuëa qui. Ja japaquë tsi quiha Dios iti-itiriá ca joí quënaquë trono xo na.

—Iquë ra —i joi quë.

¹⁸ Jatsi canapa choshi-choshiquë; huëstima. Térë-térëjaquë. Yajo-yajoquë mai. Anomaria toa mai yajohai ca iqui quiha. Joni nëhohuanityá rohari tsi jisiquipistiyamariani quiha toca ca yajo-yajohaina. ¹⁹ Jatsi pérésiquë toa yaca-yacaria ra; tres matoxi quiha. Jasca, poxoha quiha maí ca yaca bo ri. Jatsi toa yaca-yacaria Babilonia Diós shinaquë. Anomaria tsi toa yaca-yacaria ja copiha quiha ja qui caxa-caxaquí na. ²⁰ Jatsi jétëquëha quiha jatiroha ca iahuá ca tësëbë. Parahuahacaha quiha maca bo téquë. ²¹ Jatsi nai ax tioboria ca oiroxaya nohiria bo qui paquëquë, naa cuarenta ca kilo ihuë cabo. Oiroxaya iqui tsi Dios pasomaha nohiria bo chaniquë. Tihi tsi è jisquë ra. Anomaria toa copi iqui quiha.

17

Babilonia copihacahaina

¹ Jatsi toa siete ca cochopi bo jaya ca ángel bo quima huësti ca ángel ë qui joquë ë qui chanixëna. Johax,

—Nëá johuë. Anomariaxëhi quiha toa jochahuaxëniria ca yoxa copi ra, naa ani bo, iahua, boxtoro bo, tihi cabá tsaho cato. Ja copihacaxëhai ca mia jismaxëquia. Yoyohi quiha. ² Jasca, naa yoxa yaxo tsi yoi ca ayocana quiha maí ca chama bo ri. Maí ca nohiria bo ja pahëhuaquë rë, ja yoyohai cató no —i ë qui ángel quë.

³ Chanixo xaba qui ëa angél boquë Espíritu Santo chamá no. Toa xo tsi toa yoxa ë jisquë, naa shini ca yohinahua catë ó tsi tsaho cato. Yohinahua yora ó tsi quiha huéstima ca Dios pasomaha ca chani quënëhacaha quiha. Jasca, siete ca mapo bo, diez ca mahui bo, tihi cabo jaya quiha toa yohinahua shini cato. ⁴ Jatsi copixëniria ca raiti shini sahuë toa yoxa iqui quiha. Oro, copixëniria ca maxax mishni bo, perla bo, tihi cabá tsi ja jianaha quiha. Jasca, oro ca cochopi ja achaquë, naa ja yoyohai ca jochahuaxëniria ca jabi jaya cato. ⁵ Jatsi jahuë bëpara ó tsi tobi iqui quiha quënëhacani ca bëronoma ca chani. “Yaca-yacaria ca Babilonia ca ëa xo naa ra. Yoyocanaibo, jatiroha ca maí ca jabi yoixëni cabo, tihi cabo saihuati ibo-iboria ca ëa xo naa” i toa quënë quë. ⁶ Chahahuacanaiba jimí tsi toa yoxa pahëni quiha, naa Jesu iqui tsi acakanish caba jimí no. Tihi tsi tsayahi tsi ë ratëquë. ⁷ Jatsi ë qui ángel chaniquë:

—¿Jéniriahax mi ratëha pa? Tsohuë toa yoxa nori cato, jasca, tsohuë toa ja tsahohai ca yohinahua nori cato, naa siete ca mapo bo, diez ca mahui bo, tihi cabo jaya cato, tihi ca tsi mia

yoaxëquia. ⁸ Jatsi toa mi jisi ca yohinahua pari mia cahëmaxëquia. Jabi bësopaoni quiha toa yohinahua; jaboqui bësoyama ja nori. Jama, jari jisiq-uitëquëxëhi quiha. Quinihua ax tsëquëpaimaria xo. Tsëquëhax nohiria bo quëyohi caxëhi quiha rë. Jatsi ratëxëhi quiha maí ca nohiria bo, bëso ja nori jisi na. Tihi ca jahuë bo qui ratëxëhi quiha toa bësocanaiba libro ó ca huishahama ca janë jaya cabo ra. Siri tsi, naa mai nëhohuahacanox pari no tsi toa Diós-na ba janë bo huishahacani quiha. ⁹ Jatsi shina-shinahuë. Jahuë siete ca mapo bo tsi xo toa siete ca maca bo. Jato cachá tsaho xo yoxa. ¹⁰ Jasca, toa siete ca mapo bo tsi xo siete ca chama bo ri. Huinocaniquë cinco cabo. Jaboqui yonahi quiha huëstita. Joxëti xo chama huëtsa. Ja jono tsi méri tsi huinocaxëhi quiha ja yonahaina. ¹¹ Jasca, toa bësopaonish ca yohinahua, naa jaboqui bësoyama ca tsi xo toa chama octavo cato. Jasca, toa siete ca chama ba maxo ó ca tsi xo. Quëyohacaxëti xo toa octavo cato ra. ¹² Jasca, toa diez ca mahui bo tsi xo joxëhai ca chama huëtsa bo. Jari jato qui acama tsi xo toa jato yonati chama. Chama bixo tsi huësti ca hora roha no tsi yohinahua yaxo tsi yonacaxëcaqui. ¹³ Yonocobëquinacaxëcani quiha yohinahua mëbixëna. Mëbixo tsi yohinahua qui jato yonati chama acaxëcani quiha pë. ¹⁴ Jatsi Cordero ya nianacaxëcaqui. Jama, jato bëboxëqui Cordero, Ibo-iboria ca Chama-chamaria ca ja nori iqui na. Jato pasomaha Cordero yahax tsi nianaxëhi quiha ja qui chitiminish ca quënahacanish cabo ri –nëa tsi è qui ángel nëcaquë.

¹⁵ Jatsi è qui ángel chanitëquëquë.

—Toa ani bo, iahua bo, boxtoro bo, tihí cabá tsi toa yoxa tsaho iquí ca tsi xo toa jatiroha ca nohiria bo, maxo bo, mai bo, joi bo. ¹⁶ Jatsi toa yoxa qui caxaxëni quiha toa diez ca mahui bo, naa yohinahua mapo ó cabo. Caxaquí tsi toa yoyoxëni ca yoxa yosihuacaxëcani quiha. Tsobocohuacaxëcani quiha. Jatsi jahuë nami picaxëcaqui. Pixo tsi toa pihama ca mëshacaxëcaqui. ¹⁷ Jabi tocacaxëcani quiha toa diez ca chama bo. Jama, Dios tsi xo toa toca ca jato shinamati ibo-iboria. Jahuë shina axëhi quiha Dios. Ja iqui tsi yohinahua qui jato yonati chama acascaxëcani quiha ra. Jabi toca tsi jatixëhi quiha Dios Chani tëquë. ¹⁸ Jasca, toa yoxa tsi xo toa yaca-yacaria, naa jatiroha ca maí ca chama bo yonati ibo-iboria.

18

Babilonia yaca quëyohacahaina

¹ Naa quirëquë naipa ax botëhai ca ángel huëtsa ë jisquë. Ja qui huëstima ca chama acacaquë. Anomaria jahuë oquë iqui quiha. Toa oquë iqui tsi huëanaquë mai tëquë. ² Botëxo tsi quiha joi pistiamá tsi ja quënaquë.

—Quëyohacaquë Babilonia ra. Quëyohacaquë toa yaca-yacaria ra. Yoshini iti-itiria ja manëquë pë. Jahá racahi quiha jatiroha ca isa yoixëni cabo. ³ Ja iqui tsi pahëyoquë maí ca nohiria bo tëquë, ja yoyohai cató no. Ja bëta yoyoquë maí ca chama bo tëquë ri. Jasca, riconaqué jahuë comerciante bo ja yoyohai ca iqui na —i ñ qui ángel quë.

⁴ Jaquirëquë naipá ca joi huëtsa ë nicaquë.

—Toa yaca quima tsëquëcahuë, noho nohiria bá. Jahuë jocha bo ma xatënayamano. Tsëquëcahuë iquia. Jahuë copi-copiria ma xatënayamano iquish na.⁵ Nai tana tsi xo jahuë jocha maá cato ra. Jaboqui jahuë jocha shinahi quiha Dios.⁶ Jatsi toa yoxa copihuë, Diós, naa ja acani jascaria. Rabë ca copi ja qui amahuë ra, jatiroha ca yoi ca ja ani ca quëshpi na. Huësti ca cochopí ca copi-copiria ja bax roihahuë amati, naa huëtsa bo qui ja roihani jascaria.⁷ Jamë oquëhuahi quiha pë. Anomaria tsi xo toa ja raca-racahaina iquia. Ja quëshpi bo tsi toa yoxa tënémahuë. Cohuëhuahuë iquia. “Chamachamaria ca éa xo naa. Noho trono ó tsahoquia” ii quiha pë. Jasca, “Bënë imahax ca ma éa xo naa. Tënëpistiyamariaxéquia” i jamë i quiha.⁸ Jatsi huësti ca bari roha tsi copi-copiriahacaxéhi quiha iquia. Tobixéhi quiha ja rësohana. Ara-araxéhi quiha jahá ca nohiria bo. Jasca, paxnacaxécani quiha. Toa barí tsi chihí tsi quëyohacaxéhi quiha. Toa yoxa copixéhi quiha Ibo Dios, anomaria jahuë chama nori iqui na —nëa tsi ë qui naipá ca joi nëcaquë.

⁹ Quëyohacaxéhi quiha toa yoxa ra. Ja quëyohacaquë tsi araconacaxécani quiha maí ca chama bo, naa ja bëta yoyobëquinacanaibo. Huini-huinicaxécani quiha jahá racacanaibo ja mëshohai ca tsayahax na. Jahuë chihicohini tsayacaxécaqui.¹⁰ Ja tënëhai ca qui raquëhi tsi basi ax tsi manicaxécani quiha araxéna.

—Aquërama. Noitiria xo mia ra, chamaxëniria ca Babiloniá. Oquë-oquëria ca mi iquë rë. Huësti ca hora roha tsi mi quëyohacaquë rë —icaxécani quiha toa mani cabó.

¹¹ Jatsi araxëhi quiha comerciante bo tëquë, toa yaca shinahax na. Jaboqui yama tsi xo toa jato jahuëmishni bo copicanaina. ¹² Yama tsi xo toa jato oro, plata, maxax copixëni cabo, perla bo, tihi cabو copihaina. Yama tsi jato corte bo copixëni cabo, jato corte shini cabو, tihi cabо copihaina. Jahuë jahuë bo, naa marfil, jihui, bronce, mármol, tihi cató ca acacanish ca jahuë bo copiyamacaxëcani quiha. ¹³ Jasca, tobi quiha jato yochi, perejome, jënëria, xëni, moto, tihi cabо. Tobi quiha vaca, oveja, caballo, carita bo, yonati bo, tihi ca jahuë bo iniahacati. Tihi cabо ja jayacana quiha iniciati. Mahitsa quiha. ¹⁴ Nëcacaxëcani quiha toa yacyacaria yoati na:

—Aquérama. Quëyohacaquë jaha mi quëéhai ca ganancia bo ra. Janacaquë mi parata, mi jahuëmishni bo. Bitëquënama xo rë —iixëhi quiha comerciante bo.

¹⁵ Ja tënëhai ca qui raquëhi tsi basihax manicaxëcani quiha toa gananciabo anish ca comerciante bo. Basi ax araconacaxëcani quiha. Anomariaxëhi quiha ja huini-huinicanaina. Huinihax,

¹⁶ —Aquérama. Jishopë. Noitiria xo noba yacyacaria rë. Jahuë corte copixëni cabо, jahuë corte shini cabо, jahuë oro, jahuë copixëniria ca maxax bo, jahuë perla bo, tihi cabá tsi ja jianapaoha quiha rë. ¹⁷ Huësti ca hora roha tsi jahuë jahuë-jahuëria bo tëquë quëyohacaquë rë —icaxëcani quiha toa comerciante bo.

Jatsi basi xo tsi tsaya-tsayacaxëcani quiha barco ba capitán bo, jato yonati, jato pasajero bo.

[18](#) Yaca mëshohai ca chihicohini tsayapama tsi quënacaxëcani quiha jato ri:

—Aquërama. Yama tsi xo naa yaca jasca cato rë. Jahuësti ca tsi xo naa ra —iquina.

[19](#) Araconapama tsi jato mapo qui mai nia-caxëcaqui cohuëriaquí na. Anomariaxëhi quiha ja huini-huinicanaina.

—Aquërama. Jishopë. Noitiria tsi xo noba yacayacaria ra. Toa xo tsi ganancia-gananciariabo jahuë barco bo ibobá ayoquë ra. Toanahax ja riconariacaquë. Huësti ca hora roha tsi ja quëyohacaquë rë —icaxëcani quiha toa barco ibo bo.

[20](#) Jama, rani-ranicana, naipá ca mani cabá, ja quëyohacaha quëshpi na. Ranicana chahahua-canailbá. Ranicana Dios Chani chitahëhuati ibobá. Ranicana Dios Chani yoanish cabá. Mato ja tënëmaha ca quëshpi tsi Diós toa yaca copiquë ra.

[21](#) Jatsi ángel chamaxëni cató huësti ca maxax chahitaxëni ca topiquë, naa rënëti tio cato. Topixo tsi quiha ia qui ja niaquë. Niahax,

—Jabi nëca tsi mai qui niahacaxëqui Babilonia yaca-yacaria. Jisiquipistiyamaria-tëquëxëqui ra.

[22](#) Mato calle ó tsi yamatëquëxëhi quiha arpa, pacahua, trompeta, tìhi cabá tsi música acanaibo ra. Jato música nicatëquëyamariaxëhi quiha nohiria bo ra. Yamaxëhi quiha jahá ca yonococanaibo. Yamaxëhi quiha moto timacanai ca pacotsa, jahá no.

[23](#) Jaha tsi jisiquiyamariaxëhi quiha xobó ca ririhi ca lamparina bo ri. Jasca, ahui paxa ca yahai ca joni joi nicayamacaxëcani quiha. Rico-ricoria mi nohó ca comerciante bo iqui quiha, naa maí ca oquë-oquëria iquish cabo. Mi parahai ca chaní tsi

maí ca nohiria bo têquë janyama mëpiqui mia ra — nëa tsi ja qui ángel nëcaquë.

²⁴ Toa yaca ax tsi Dios Chani yoacanaibo, chahahuacanaibo, tihi cabو acacaniquë. Jahuë shina ri tsi xo ra. Ja iqui tsi maí ca chahahuacanaibo têquë acacaniquë iquia.

19

¹ Naa quirëquë naipá ca quëna-quënahai ca ë nicaquë, naa tirixëniria ca quëquëhai ca nohiria bo jascaria.

—Aleluya. Bëboquë noba Dios ra. Noba Chamacamaria tsi xo naa. Oquë-oquëria xo. ² Jabija tsi xo toa ja shinahaina. Mëstë tsi xo toa ja copihaina. Toa jochahuaxëniria ca yoxa ja copiquë ra, naa maí ca nohiria bo ja yoyohai cató tsi yosihuahax cato. Dios yonati bo ja tënëmaha ca quëshpi tsi ja copihacaquë ra —i jaca na quiha quëquëhi na.

³ Jatsi ja quëquëtëquëcaquë.

—Aleluya ra. Térongo-téreronopaoxëhi quiha jahuë chihicohini ra —i jaca na quiha.

⁴ Ja quëquëcaquë tsi quiha tronó ca tsaho ca Dios bësojó tsi mëniyoquë veinticuatro ca yosibo. Mëniyoquë toa cuatro ca bësocanai ca jahuëcara cabo ri. Ja qui arahax,

—Amén. Aleluya —i jaca na quiha.

⁵ Jatsi trono ax johai ca joi ë nicaquë:

—Noba Dios qui “Gracias” icahuë, mato jahuë yonati nori cabá. “Gracias” icahuë, ja qui raquëcanain, naa chama bo, yonati bo, tihi cabø têquëtá —i joi quë.

Cordero fiesta-fiestaria

6 Jaquirëquë tirixëniria ca nohiria ba joi bo ë nicaquë. Anomaria toa joi bo iqui quiha, naa huahuahai ca jënë, térë-térëhai ca naipa, tihi cabo jascaria.

—Aleluya ra. Chitahëquë noba Chamaxëni ca Ibo Diós yonahaina ra. **7** No rani-ranino. “Oquë-oquëria xo” i ja qui nono. Tsëquëquë Corderó jahuë ahui yahai ca xabaca ra. Jasca, jianaquë bënë biti cato. **8** Anomaria ca raiti joxo ja qui acacana quiha jianati. Jabi chahahuacanaibá mëstëxëni ca acai ca jahuë bo tsi xo toa jahuë sahuëti joxo ra —nëa tsi ja nëcacaque.

9 Jatsi ángel chaniquë.

—Naa tsi quënëhuë. Shoma-shomaria tsi xo toa Cordero fiesta qui cati joi bichish cabو, naa jahuë ahui ja bixëquë no —i ë qui ja quë. Chanihax,

—Parayamaquia. Dios jabija ca Chani tsi xo naa ra —i ja quë.

10 Jahuë chani nicahax ja bësojó tsi ë mëniquë ja qui araxëna. Jama,

—Tocayamatsihuë. Dios qui arahuë ra. Mi yonati roha ca éa xo naa ra. Mibë xatë bo, Jesú jismani ca Chani nicacanaibo, tihi cabo mëbiti iboria ca éa roha xo naa —i ë qui ángel quë.

Jabi Jesu jabija ca Chani tsi xo toa noqui chamahuahaina nohiria huëtsa bo toa Chani yoati.

Caballo joxo ca ibo

11 Jatsi nai japëquëhai ca ëjisquë. Toa nahax jisiquiquë caballo joxo cato. Ja cachá tsaho iqui quiha jahuë ibo. “Parayamahai cato, Jabijajabijaria” ja quënähacaha quiha. Mëstë tsi xo toa

ja copihaina. Mëstë tsi xo ja nianahai ri. ¹² Jahuë bëro tsi xo chihi rëxquë jascaria. Huëstima ca chaha bo jaya quiha jahuë mapo ó no. Jasca, jahá tsi quënëhacani quiha huësti ca janë jonë cato. Jahuësti ca tsi xo toa janë cahëhaina. ¹³ Jasca, jímí tsi jahuë raiti moosahacaniquë. Jahuë janë huëtsa tsi xo “Dios Chani”. ¹⁴ Ja cho banahua-caquë naipá ca soldado tirixëni cabو, jato caballo joxo bo ya. Sahuëti joxo, naa chëquëyama ca tsi sahuë ja icana quiha. ¹⁵ Jato Chama jana ax tséquëhi iqui quiha manë quënoxëni cato, maí ca chahahuayamacanaibo tëpasti. Tëpasxo tsi chamá tsi jato yonaxëqui. Copixo tsi jato tima-timaxëqui, trapichí nëtsihai jascaria. Jato qui caxaxëniria xo Dios Chamaxëni cato ra. ¹⁶ Jasca, jahuë sahuëti, jahuë bamisco, tihi cabو ó tsi huësti ca janë quënëhacaquë. “Chama-chamaria, Ibo-iboria” ja quënahacaha quiha.

¹⁷ Jatsi ángel huëtsa ëjisquë, naa bari huëa ó tsi niihai cato. Joi pistiamá tsi naipá ca noyahai ca isa bo ja quënaquë:

—Bëcahuë. Mato oriuhuaxëhi quiha Dios. Anomariaxëhi quiha ma pihaina ra. ¹⁸ Tobixëhi quiha chama ba nami piti. Tobixëhi quiha general bo, soldado bo, caballo bo, jato ibo bo, tihi caba nami piti. Tobixëhi quiha patron yama cabو, yonati bo, cahëxëni cabو, iriama cabо. Tihi tsi pixëqui mato ra —i isa bo qui ángel quë.

¹⁹ Jatsi yohinahua, maí ca chama bo tëquë, jato soldado tirixëni cabو, tihi cabо ëjisquë. Ja quëtsocana quiha caballó ca Ibo, jahuë soldado bo, tihi cabо pasomaha nianaxëna. ²⁰ Bëbohacaquë toa

yohinahua ra. Achiquiquë jahuë mahitsa ca chani yoati ibo, naa yohinahua bësojo xo tsi jisti acax cato. Jabi jahuë jistí tsi yohinahua janë jaya cabو, jahuë estatua bësojó mënihad cabو, tihi cabو ja parani quiha. Jatsi chihi ca iahua, naa azufre ririhai ca qui yohinahua, jahuë chani yoati ibo, tihi cabو niahacaquë. Bëso ja icana quiha. ²¹ Nohiria tëxë bo acacani quiha caballo iboba manë no, naa jahuë jana huajahai cató no. Ja acacacaquë tsi quiha sëyacaquë isa bo jato nami pihax na.

20

Mil ca año bo

¹ Jatsi nai ax botëhai ca ángel è jisquë. Rësonish caba iti pëcati llave, nëxati cadena, tihi cabو acha ja iqui quiha. ² Quëshi-quëshiria, naa toa ronoxëni ca ja bëboquë. Toa yoshini, naa “Satanás” i no ai ca ja nëxaquë ra. Mil ca año no tsi nëxë ja iti quiha. ³ Nëxaxo tsi quiha nahuëa qui angél niaquë. Niaxo tsi jahuë caití ja japaquë. Jia tsi toa quini ja quëbëquë, maí ca nohiria bo Satanás parayamano iquish na. Jariapari tsi huinocaxëti xo mil ca año bo. Jatsi mil ca año bo huinocaquë tsi pëcahacaxëti xo tana roha pistia no.

⁴ Jatsi trono bo è jisquë. Jahá tsaho cabو qui chama acacaquë nohiria bo copiti. Jatsi maxti-ahacahax caba shina bo è jisquë. Jesu Chani ja yoacanaina, Dios Chani, tihi cabو tahëxo acacanish cabو tsi xo naa. Yohinahua, jahuë estatua, tihi cabو bësojó tsi ja mëniamacani quiha. Jato bëmana, jato mëquënë, tihi cabо ó tsi yohinahua janë ja biyamacani quiha. Jatsi ja bësotëquëcaquë. Bësoxo tsi mil ca año no tsi ja yonacaquë Cristo yaxo na.

⁵ Jabi jariapari ca nohiria bo bësotëquëxëhai ca tsi xo naa. Jari bësotëquëyamahi quiha tëxë ca rësonish cabo. Jariapari huinocaxëti xo mil ca año bo. ⁶ Jabi shomaria tsi xo toa jariapari ca bësotëquënai ca rësonish cabo. Dios quima aquëquëtimaxëni ca xo. Jahëpa Dios, Cristo, tihi cabá-na arati ibo-iboria icaxëcaqui. Jasca, mil ca año no tsi Cristo yaxo tsi yonacaxëcani quiha.

⁷ Jatsi mil ca año bo huinocaquë tsi pëquëmahacaxëhi quiha Satanás. ⁸ Huajahax caxëhi quiha jatiroha ca maí ca nohiria bo paraxëna. Caxo tsi Gog jatsi Magog, tihi ca icanai ca nohiria bo paraxëhi quiha. Jato quëtsuhuaxëhi quiha nianaxëna. Tocanoma iqui quiha toa soldado bo, naa ianë ca mashënë jascaria. ⁹ Quëtsohax maí tsi ja pacanacaquë chahahuacanaiba oxti têaxëna. Jabi jato oxti tsi xo toa Diós noihai ca yaca-yacaria. Jatsi nai ax paquëxëhi quiha chihi. Paquëhax jato quëyoxëhi quiha ra. ¹⁰ Jatsi azufre chihi ca iahua qui niahacaxëqui Yoshini, naa jato parati ibo-iboria. Jabi toa chihi qui niahacana quiha yohinahua, jahuë mahitsa ca chani yoati ibo. Toá tsi ténë-ténëpaocaxëcani quiha, barihani, baquicha tëquë. Yama xo jahuë rëso.

Jaroha ca copi

¹¹ Jatsi trono joxo cato, jahá tsaho cato, tihi cabo è jisquë. Jahuë iti quima jabaquë mai, naxëa, tihi cabo. Yamatapijacaquë. ¹² Jatsi rësonish cabo, naa chama bo, iriama cabو, tihi cabo è jisquë. Trono bësojó tsi ja manicaquë. Manijacano tsi quiha mapëcahacaquë libro bo. Jatsi libro huëtsa, naa “Bësocanaiba libro” icanai ca mapëcahacaquë. Jatsi

copihacana quiha toa rësonish cabو ja acacani ca quëshpi na. ¹³ Jaquirëquë rësonish cabو tëquë iahuá mëaquë copihacati. Jatsi rësocanaiba iti quima ax paquëquë rësonish cabو tëquë ri. Jatsi jatiroha cabو copihacaha quiha, ja acani ca quëshpi ra. ¹⁴ Jatsi quëyohacaquë rësoti chama. Quëyohacaquë rësocanaiba iti ri. Chihi ca iahua qui ja niahacaquë ra. Jabi segundo ca Dios quima nohiria bo aquëquëmahacahai tsi xo naa. ¹⁵ Jatsi toa iahua qui niahacaquë toa bësocanaiba libro ó ca quënëhacahama ca janë jaya cabو.

21

Paxa ca naipa, jatsi paxa ca mai ri

¹ Jaquirëquë nai paxa cato, mai paxa cato, tihi cabو è jisquë. Huinocaha nori iquë toa jariapari ca naipa, mai, tihi cabو. Jasca, yama iahua iqui quiha. ² Tsayapama tsi Yaca Mëstëxëni, naa naipá ca Jerusalén paxa ca Dios quima ax botëhai ca è jisquë. Jiaria ja iqui quiha, bichiquihai ca jianahax ca yoxa jascaria. ³ Jatsi tronó ca joi pistiamca è nicaquë.

—Tsayahuë. Jaboqui nohiria bo ó racahi quiha Dios ra. Jato bëta racabëquinaxëhi quiha. Jahuë nohiria yoi bo icaxëcaqui, jato Dios yoi ja nori quëshpi na. ⁴ Jato bëhono masayoxëhi quiha. Jasca, yamaxëhi quiha ja rësocanaina. Yamaxëhi quiha arahaina, cohuëhai ri. Yamaxëhi quiha pahëhai ri. Huinocaquë toa maí ca rëquë ca i-ipaohai ca tëquë —i tronó ca joi quë.

⁵ Jatsi tronó ca tsaho ca chaniquë:

—Tsayahuë. Jatiroha ca jahuëmishni bo pax-ahuaquia ra —iquiina.

Jatsi,

—Naa tsi quënëhuë. Parayamaquia. Naa Chani qui mi chitimiti xo —i è qui joi quë.

⁶ Jatsi,

—Jatihuahacaquë noho Chani ra. Jahuë chitahë, jahuë rëso, tihi ca ëa xo naa, naa letra bo A y Z jascaria. Copixoma tsi tëshinacanaibo qui jënëpaxa axëquia, naa bëso jënë ití cato. ⁷ Naa jënëpaxa biti mëtsa xo toa bëbohai cato. Ja qui axëquia. Jatsi jahuë Dios ixëquia; jasca, noho baquë manëhi ja nori. ⁸ Jama, copi huëtsa bicaxëcani quiha toa ëa banahuacasyamacanaibo, chahahuayamacanaibo. Tobi xo toa yoyoxëniria cabø, ati ibo bo, yoi ca jabí tsi chotacanaibo, yobë bo, mahitsa ca Dios qui aracanaibo, quiaxëniria cabø. Tihi cabø tsi xo toa azufre chihi iahua qui niahacahaina. Toca tsi Dios quima aquëquëmahacapaocaxëcani quiha —i tronó ca tsaho ca quë.

Jerusalén paxa cato

⁹ Jatsi toa siete ca ángel ó ca huësti ca ángel è qui joquë, naa siete ca cochopí ca tënëti rëso cabø jayahax cato. Johax,

—Nëri johuë. Cordero ahui ti ca mia jis-macasquia —i è qui ja quë.

¹⁰ Jatsi Espíritu Santó ëa ibohuatapiquë. Ibo-huaxo tsi quiha maca chahitaxëniria ca cacha ëa ja boquë. Toa xo tsi Jerusalén, naa Dios quima ax botëhax ca naipá ca yaca mëstëxëni ca ëa ja jismaquë. ¹¹ Anomaria ja bajra-bajrahai ca iquë

ra. Dios oquë ja huahuaha quiha. Copixëniria ca jaspe icanai ca maxax jascaria ja bajra-bajrahai iqui quiha. ¹² Jasca, toa yaca cacha tēamë tsi panëhua têtëcaria iquë. Jatsi panë ó ca doce ca caiti bo iquë. Jatiroha ca caiti ó tsi huësti ca ángel nii iqui quiha. Jasca, toa caiti bo cacha quënëhacani quiha Israél ca doce ca maxo ba janë bo. ¹³ Tobi quiha tres ca caiti bo, naa bari johai ca jo cabo. Tobi quiha tres ca caiti norte jo cabo. Tobi quiha tres ca caiti sur jo cabo. Tobi quiha tres ca caiti oeste jo cabo. ¹⁴ Jasca, toa doce ca maxax cacha nii iqui quiha yacata panëhua. Janë jaya quiha toa maxax bo têquë. Jahá tsi quënëhacani quiha Corderó-na doce ca Chani yoati ibo ba janë bo.

¹⁵ Jasca, è qui chanihax ca angél oro ca siti jaya quiha, toa yacatá ca caiti, panëhua, tihi cabo tanamati. ¹⁶ Jabi cuadrada, naa cuatro ca jaharisi ca quëpë ya toa yaca iqui quiha. Jahuë napata tana, tihi cabo jaharisi iqui quiha. Jatsi angél yaca tanamaqué jahuë sití no. Dos mil doscientos ca kilómetro bo jahuë napata tana iqui quiha, jasca, jahuë têtëca, jahuë mana tana. Jaharisi quiha. ¹⁷ Jatsi jahuë panëhua otí angél tanamaqué. Sesenta y cuatro metros ja iqui quiha jahuë tanamatí no.

¹⁸ Anomaria jahuë panëhua iquë ra, jaspe icanai ca maxax bá tsi ja acacani quëshpi na. Anomaria quiha ja xara ca xobo bo ri. Oro têquëta, naa shérëmë ca botella jascaria cató tsi ja acacani quiha. ¹⁹ Anomaria iquë jahuë yacata napata ri. Doce ca maxax copixëniria cató tsi ja acacani quiha. Jariapari tsi xo jaspe; segundo ca tsi xo zafiro; tercer ca tsi xo ágata; cuarta ca tsi xo

esmeralda; ²⁰ quinto ca tsi xo ónice; sexta ca tsi xo cornalina; séptima ca tsi xo crisólito; octava ca tsi xo berilo; novena ca tsi xo topacio; décima ca tsi xo crisoprasa; undécima ca tsi xo jacinto; duodécima ca tsi xo amatista. Tihi cabá tsi jahuë napata acacani quiha. ²¹ Jasca, anomaria iquë jahuë doce ca caiti bo ri, naa perla bá tsi ja acacani quëshpi na. Huësti huësti ca caiti tsi xo huësti ca perla ra. Anomaria iquë jahuë calle ri, shérémë ca oro tēquë, naa botella jascaria cató tsi ja acacani quëshpi na.

²² Yama tsi xo toa yacatá ca arati xobo ra, Ibo Dios Chamaxëni cato, Cordero, tihi cabó arati xobo jaca nori quëshpi na. ²³ Jasca, yama tsi xo bari, ja qui Dios oquë huëahai nori quëshpi na. Yama tsi xo oxë ri, Cordero jahuë lampara nori quëshpi na. ²⁴ Ja huëahai cató tsi bohocaxëcani quiha maí ca nohiria bo. Ja qui jato jahuëmishni bo, parata, tihi cabó bocaxëcani quiha maí ca chama bo. ²⁵ Barihaní tsi mapahacatimaxëni ixëhi quiha jahuë caiti bo. Yamaxëhi quiha jahá ca baquicha. ²⁶ Toa yaca qui jato jahuëmishni bo, jato parata, tihi cabó boyocaxëcani quiha maí ca nohiria bo ri. ²⁷ Jama, ja qui jicotimaxëniria tsi xo toa jocha jaya cabó. Jicoyamacaxëcani quiha quiacanaibo, yoyoxëni cabó ri. Ja qui jicocanaibo tsi xo toa xabahamahacanish caba libro ó ca quënëhacanish ca janë jaya cabó.

22

¹ Jaquirëquë toá ca xabahamahai ca aní ca jënë angél ea jismaquë. Shérémëria toa jënë iqui quiha. Dios, Cordero, tihi caba trono quima ax ja joquë.

² Johax calle-calleriá ca nëpax tsi quiha toa jënë huahuaquë. Jasca, ani quëmapó tsi xabahama-hai ca jihui bo mani iqué. Jatiroha ca oxë bimi paxa ca saihuacani quiha. Jasca, jahuë pëhi bo ri tsi xo toa maí ca nohiria bo jënimahuahaina. ³ Toa yaca qui jicoyamaxëhi quiha jahuëcara ca yosihuahacahax cato. Yacatá tsi ixëhi quiha Dios trono, Cordero trono ri. Jatsi Cordero qui aracaxëcani quiha jahuë yonati bo. ⁴ Toa ax tsi xoama tsi Dios bëchinayocaxëcaqui. Jato bëpara ó tsi quënëhacaxëhi quiha jahuë janë. ⁵ Jasca, toa yamaxëqui tsëmohaina. Pëxë baayamacaxëcani quiha, Dios jato qui huahuahai ca nori quëshpi na. Bari yopayamacaxëcani quiha. Toa xo tsi yonapaocaxëcani quiha chahahuacanaibo ra.

Basima tsi xo Jesucristo johaina

⁶ Jatsi ë qui ángel chaniquë.

—Jabi ja tsi xo naa ë yoahana. Ja qui mi chitimiti xo. Jabi ëa Ibo Diós, naa Dios Chani yoapaonish cabó chamahanish cató raaquë jahuë yonati bo jahuë Chani yoati. Tsëquëti basima ca jahuë bo jato ë jismaxëti xo ra —i ë qui ángel quë.

⁷ Jatsi,

—Jaha bësopa. Basima tsi xo ë johaina ra. Shoma tsi xo toa naa libro ó ca quënëhacahax ca chani nicacanaibo ra —i ë qui Ibo quë.

⁸ Jatsi tihi tsi ë nicaquë. Tihi tsi ë tsayaquë naa Juan icanai cato. Tsayahax naa jahuë bo jismahax ca ángel bësojó tsi ë mëniquë ja qui araxëna. ⁹ Jama, ë qui ángel chaniquë:

—Tocayamatsihuë. Dios qui mi arati xo ra. Mi yonati roha ca éa xo naa. Mibë xatë bo, naa Dios

Chani yoatí ibo bo, naa libro ó ca quënëhacahax ca nicacanaibo têquë, tihi cabو mëbiti ibo ca ëa xo naa ra —i ë qui ángel quë.

¹⁰ Jatsi ja næcaquë:

—Yoahacaxëti xo naa libro ó ca quënëhacahax ca Chani ra, tséquëti basima ja nori quëshpi na. ¹¹ Jatsi jochacanaibo jénëyamacana. Rarinatimaxëni ca jabi jayacani quiha pë. Yoi ca shinacanaibo quëtiayamacana. Rarinatimaxëni ca xo jato ri pë. Jama, jari jia ca axëti xo toa jia ca acai cato. Mëstë ca jabi jari jayaxëti xo toa mëstëxëni cato. ¹² Jaha bësopa. Basima tsi xo ë johaina ra. Johax premio bo boxëquia jatiroha cabو qui ati, ja ayocana quëshpi na. ¹³ Jahuë chitahë, jahuë rëso, tihi cabو xo ëa ra, naa letra bo A y Z jascaria. ¹⁴ Shoma tsi xo toa chocahacacahax ca sahuëti jaya cabو. Xabahamati jihui bimi piti iipicaqui. Jasca, toa caiti nacopicaqui yaca qui jicoti. ¹⁵ Yaca cachä tsi xo toa jochahuaxëniria cabو, naa, yobë bo, chotamisxëni cabو, ati ibo bo, mahitsa ca dios bo qui aracanaibo, quiaxëni cabо, paracanaibo. Tihi cabо tsi xo toa jicoyamahaina —i ë qui ángel quë.

¹⁶ Jatsi,

—Noho ángel mi qui raati ibo ca ëa xo naa, iglesiá ca chahahuacanaibá naa chani cahëno iquish na. Ea ti tsi xo David yamaba chahitaxocobo yoi cato. “Huishti Bëro Shini” quënahacahai ca ëa xo naa ra —i ë qui Jesu quë ra.

¹⁷ Jaquirëquë Espíritu Santo, Cordero ahuini, tihi cabو ë qui chaniquë:

—Bëcahuë —iquiina.

—Bëcahuë —iiyocani quiha nicacanaibo ri.

Jatsi tëshinapihi tsi bëcana. Copixoma tsi xabahamati jënë bicana. Jaha quëëcanaina qui aca-caxëti xo.

¹⁸ Jatiroha cabó, naa libro ó ca Dios Chani nica-canaina yobaparicasquia. Quiniacaxëcahuë. Tso-huëcaracá naa libro ó ca Chani qui mániano tsi ja qui naa libro ó ca tënëti bo mániáxëqui Dios ra. ¹⁹ Jasca, tsohuëcaracá pi naa libro ó ca Chani jahuëcara ca másano tsi jahuë naipá ca premio mëbixëhi quiha Dios ra. Toa xabahamati jihui bimi piyamaxëhi quiha. Yaca-yacaria qui jicopistayamariaxëhi quiha. Tihi ca libro ó ca jahuë bo xatënyamaxëhi quiha rë. Tihi ca tsi iquia, naa chani quënëti ibo.

²⁰ Jarohari tsi,

—Parayamaquia. Basima tsi xo ë johaina ra —ii quiha ë quënëha ca jahuë bo obësoti ibo.

Jatsi,

—Jaahuë. Mi jono ra, Ibo Jesú —iqui noa noqui ri.

²¹ Jia noba Ibo Jesú mato shomahuano ra. Amén.

**Dios Chani
New Testament in Chácobo (BL:cao:Chácobo)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chácobo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chácobo [cao], Bolivia

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chácobo

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
137aab31-418b-5455-a1a5-99b889cb7cfc